

EUROPEAN
STATISTICAL
SYSTEM

Neoficiāls tulkojums

Pamatavots angļu valodā: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/64157/13566711/latvia-peer-review-report.pdf/a93b9799-414e-72c3-3d11-ea6a1aef649a?t=1698151668752>

Pārpublicēts <https://www.csp.gov.lv/en/media/6558/download?attachment>

DETALIZĒTĀS EKSPERTĪZES ZIŅOJUMS

PAR ATBILSTĪBU EIROPAS STATISTIKAS PRAKSES KODEKSAM UN
OFICIĀLĀS STATISTIKAS SISTĒMAS TURPMĀKU UZLABOŠANU UN
ATTĪSTĪBU

LATVIJA

Marko Krištof
Karin Blix
Danièle Lamarque
Gorja Bartsch

2023. gada marts

SATURA RĀDĪTĀJS

1.	KOPSAVILKUMS.....	3
2.	IEVADS	11
3.	ĪSS OFICIĀLĀS STATISTIKAS SISTĒMAS APRAKSTS	13
4.	PROGRESS/UZLABOJUMI PĒDĒJO PIECU GADU LAIKĀ	17
5.	ATBILSTĪBA PRAKSES KODEKSAM UN ORIENTĀCIJA UZ NĀKOTNI	19
5.1	CSP UN IESAISTĪTO ONAs STIPRĀS PUSES SAISTĪBĀ AR TO ATBILSTĪBU PRAKSES KODEKSAM.....	19
5.2	IZSKATĪTĀS TĒMAS UN REKOMENDĀCIJAS.....	23
5.2.1	INSTITUCIONĀLĀS VIDES STIPRINĀŠANA.....	23
5.2.2	ATBILSTOŠU RESURSU NODROŠINĀŠANA	26
5.2.3	STATISTIKAS PROCESU UZLABOŠANA.....	29
5.2.4	STATISTIKAS PUBLIKĀCIJU PIEEJAMĪBAS UZLABOŠANA	31
5.2.5	ORIENTĀCIJAS UZ LIETOTĀJIEM STIPRINĀŠANA.....	32
5.3	CSP KĀ OFICIĀLĀS STATISTIKAS SISTĒMAS VADOŠĀS IESTĀDES UN DETALIZĒTĀS EKSPERTĪZES NACIONĀLĀ KOORDINATORA VIEDOKLIS PAR IETEIKUMIEM, KURI ATŠĶIRAS NO DETALIZĒTĀS EKSPERTĪZES EKSPERTU VĒRTĒJUMA.....	34
	A PIELIKUMS – VIZĪTES DARBA KĀRTĪBA	35
	B PIELIKUMS – DALĪBNIKU SARAKSTS	47

1. KOPSAVILKUMS

Statistikas likums (2015/118.3) nosaka, ka Centrālā statistikas pārvalde (starptautiski pazīstama kā "Statistics Latvia" (turpmāk – CSP)) ir vadošā iestāde Latvijas oficiālās statistikas sistēmā. CSP ir ilggadēja neatkarīgu statistikas datu ražotāja pozīcija. Statistikas likums nodrošina CSP profesionālo neatkarību, piekļuvi visiem datu avotiem, kā arī nosaka administratīvo regulējumu, kas visiem respondentiem uzliek par pienākumu sniegt oficiālās statistikas iestāžu pieprasītos datus.

Oficiālā statistikas sistēma Latvijā ir salīdzinoši centralizēta – lielāko daļu Eiropas statistikas sagatavo CSP, bet par pārējo Eiropas statistiku ir atbildīgas septiņas Eiropas statistiku ražojošās statistikas iestādes (turpmāk – ONAs). CSP ir efektīvi attīstījusi oficiālās statistikas sistēmas koordināciju, izveidojot spēcīgu ietvaru, kas regulē attiecības ar ONAs.

CSP ir funkcionāli centralizēta iestāde ar galveno biroju Rīgā un trim datu savākšanas un apstrādes centriem reģionos. Detalizētās ekspertīzes komandai radās iespaids, ka CSP nodrošina izcilu izmaksu un kvalitātes attiecību, nepārtraukti tiecoties palielināt efektivitāti. Lai gan cilvēkresursu un IT resursu izmantošana ir efektīva un vērsta uz kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu visiem lietotājiem, tomēr finansiālie ierobežojumi var mazināt CSP spēju pielāgoties jauniem izaicinājumiem.

Intervējot dažādas ieinteresētās puses, detalizētās ekspertīzes komanda pārliecinājās par CSP kā par uzticamu iestādi, kuras sagatavotā statistika tiek atzinīgi novērtēta gan plašsaziņas līdzekļos, gan sabiedrībā kopumā. CSP veicina atvērtu kultūru un uzsver caurskatāmību visās tās darbībās. Tā ir viegli pieejama lietotājiem, mudina uzdot jautājumus un meklēt informāciju, kā arī uztur pozitīvas attiecības ar lietotājiem. Turklāt CSP izrāda gatavību risināt jutīgus jautājumus un sniegt precīzu informāciju, pat sastopoties ar sabiedrības kritiku, tādējādi veicinot uzticamas oficiālās statistikas sistēmas izveidošanu. CSP tiek veicināta sadarbība un zināšanu, pieredzes apmaiņa, tādējādi veidojot spēcīgu komandas garu. Darbinieku apņemšanos nodrošināt augstas kvalitātes produktus un pakalpojumus atbalsta teicama iekšējā komunikācija.

CSP Kvalitātes vadības sistēma ir veidota, pamatojoties uz Eiropas Statistikas prakses kodeksu (turpmāk – ESPK), Vispārīgo statistikas ražošanas procesu modeli un ISO 9001, un tā sastāv no dokumentiem un rīkiem, kas darbojas kā organizācijas vadības sistēma. IT drošības pārvaldības sistēma ir balstīta uz ISO 27001. Detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka Latvijā ir noturīga un pielāgoties spējīga oficiālās statistikas sistēma. Tas kļuva redzams Covid-19 pandēmijas laikā, kad CSP apliecināja spēju pielāgoties situācijai un attiecīgi ātri reorganizēja savus procesus. CSP arī nepārtraukti seko līdzi jaunākajām tendencēm datu vākšanā un analizē, kā arī izstrādā īpaši pielāgotas statistikas datu analīzes metodes un eksperimentālo statistiku.

CSP veido ciešas un aktīvas partnerattiecības ar akadēmiskajām aprindām, jo īpaši ar 4 no 52 Latvijā esošajām valsts un privātajām augstākās izglītības iestādēm (tai skaitā 19 augstskolām), partnerattiecības tiek veidotas arī ar akadēmisko tīklu citās Baltijas valstīs. Ērta piekļuve CSP bibliotēkai, internetā publiskotās informācijas, kā arī mikrodatu izmantošanas iespējas tiek augstu novērtētas un uzskatītas par vērtīgu ieguldījumu augstskolu kursu un pētniecības programmu atbalstam.

Latvijas oficiālās statistikas sistēmas ietvaros ir izveidots oficiālās statistikas portāls, un mērķis ir panākt, lai visa Latvijas oficiālā statistika tiktu publicēta šajā vietnē. No oficiālās statistikas portāla vizualizācijas rīkus un diagrammas var ievietot citās tīmekļa vietnēs.

Kopumā visā Latvijas oficiālās statistikas sistēmā ir augsts atbilstības līmenis Eiropas Statistikas prakses kodeksam. Tomēr detalizētās ekspertīzes komanda identificēja 19 rekomendācijas, no kurām divas ir saistītas ar neatbilstību prasībām un septiņpadsmit ar uzlabojumiem. Rekomendācijas sagrupētas piecās sadaļās un tālāk pieejamas ar saistītajiem paskaidrojumiem.

REKOMENDĀCIJAS

I. Institucionālās vides stiprināšana

Statistikas padome izveidota 2016. gadā kā padomdevēja institūcija, lai veicinātu sadarbību starp statistikas iestādēm, respondentiem un lietotājiem, un sekmētu oficiālās statistikas sagatavošanu (Statistikas likuma 9. pants). Statistikas padomes sastāvs, kurā vairākums locekļu ir no valsts iestādēm, un Statistikas padomes priekšsēdētājs, kura pienākumus jau sākotnēji pilda CSP priekšnieks, nenodrošina nepieciešamo atvērtību un neveicina padomes neatkarību. Detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka daudzveidīgāks Statistikas padomes locekļu sastāvs pavērtu jaunus diskusiju tematus padomes sanāsmēs, savukārt ārējas personas ar augstu sabiedrisko stāvokli iecelšana par priekšsēdētāju bagātinātu padomi, nodrošinot papildu balsi oficiālajā statistikā.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

1. Attiecīgajām iestādēm būtu jāizstrādā un jāīsteno stratēģijas Statistikas padomes ietekmes stiprināšanai, sākot ar tās sastāva pārskatīšanu, lai nodrošinātu lielāku lietotāju pārstāvju dažādību, un apsverot iespēju iecelt ārēju priekšsēdētāju. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 11.1. rādītājs)

Iepriekšējā detalizētās ekspertīzes ziņojumā tika norādīts, ka Ministru kabinets apstiprina gan Oficiālās statistikas programmu, gan statistikas vākšanas veidlapu saturu, ko nevar uzskatīt par labās prakses piemēru. Taču jaunais Statistikas likums šo jautājumu nav atrisinājis. CSP skaidroja, ka Latvijas likumdošanas sistēmā saistības trešajām personām var noteikt tikai Ministru kabinets vai Saeima. Līdz ar to gan Oficiālās statistikas programmas, gan veidlapu apstiprināšana Ministru kabinetā ir unikāla tikai Latvijā. Lai gan ES dalībvalstīs Oficiālās statistikas programmas apstiprināšana valdībā un/vai parlamentā nav nekas neparasts, šķiet, ka veidlapu satura apstiprināšana Ministru kabinetā ir raksturīga tikai Latvijai. Lai gan visu valdības likumdošanas aktu pieņemšanas process ir caurskatāms un CSP detalizētās ekspertīzes komandai ir apliecinājusi, ka nekādas iejaukšanās veidlapu saturā nav fiksētas, tomēr detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka tas ir potenciāls risks, kas ir jārisina, jo tam ir liela iespējamība apdraudēt CSP profesionālo neatkarību.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

2. CSP būtu jāpārdomā pašreizējās sistēmas iespējamie negatīvie aspekti, kad Ministru kabinets apstiprina veidlapu saturu, un sadarbībā ar attiecīgajām iestādēm jāapspiež, jāidentificē un jāīsteno konkrēti priekšlikumi CSP profesionālās neatkarības palielināšanai. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK 1.4. un 1.3. rādītājs)

Divām no trim Eiropas statistiku ražošām oficiālās statistikas iestādēm (ONAs), kas piedalījās detalizētajā ekspertīzē, ir pieejami ļoti ierobežoti resursi, lai pildītu savas funkcijas un īstenotu Eiropas standartus, jo īpaši metadatu un izplatīšanas jomā. Eiropas statistikas sagatavošanā iesaistītajam personālam bieži ir jāpilda citi galvenie uzdevumi, un tas nevar palauties uz piemērotu infrastruktūru un rīkiem, lai nodrošinātu pilnībā atbilstošu Eiropas statistikas izplatīšanu. Detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka šādos gadījumos būtu lietderīgi atkārtoti izvērtēt uzdevumu sadalījumu starp CSP un ONAs Eiropas statistikas izstrādē, sagatavošanā un izplatīšanā, lai optimizētu resursus un nodrošinātu augstus Eiropas statistikas sagatavošanas un izplatīšanas standartus.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

3. CSP sadarbībā ar attiecīgajām iestādēm būtu jāpārskata un jāpielāgo oficiālās statistikas sistēmas struktūra saistībā ar darbu sadalījumu starp CSP un ONAs, kurām ir ierobežota piekļuve resursiem Eiropas statistikas izstrādei, sagatavošanai un izplatīšanai. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 3.1. rādītājs)

Ņemot vērā strauji mainīgo valstu digitālās infrastruktūras vidi un pieaugošo atkarību no administratīvo datu pieejamības un kvalitātes, statistikas iestādes uzņemas jaunas, aktīvākas lomas nacionālajās datu ekosistēmās. Ņemot vērā atšķirīgās juridiskās un administratīvās sistēmas un praksi, nav universālas pieejas, kā noteikt nacionālās statistikas iestādes (CSP) lomu nacionālajā datu ekosistēmā. Detalizētās ekspertīzes komanda aicina CSP pārdomāt savu turpmāko lomu nacionālajā datu ekosistēmā un rūpīgi apsvērt iespējamo kaitējumu un ieguvumus CSP darbības jomas paplašināšanas gadījumā. Iespējas un riski tādā gadījumā jāizvērtē no vairākiem skatu punktiem, vienlaikus paturot prātā savus mērķus, resursu pieejamību un iespējamus ienākumus nākotnē.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

4. CSP būtu jāpārdomā sava turpmākā loma nacionālajā datu ekosistēmā un sadarbībā ar attiecīgajām iestādēm jāapspriež un jāīsteno savi priekšlikumi. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 8.7., 1bis.1. un 2.4. rādītājs)

Trīs ONAs, kas piedalījās detalizētajā ekspertīzē, vēl nebija pārcēlušas savu oficiālo statistiku uz Oficiālās statistikas portālu un divām no tām savā tīmekļa vietnē nebija informācijas angļu valodā. Šo iestāžu izplatītā oficiālā statistika nebija viegli pieejama un tai bija pievienotas ierobežotas atsauces uz aprakstošajiem metadatiem. Šīm iestādēm nebija statistikas publicēšanas kalendāra, kā arī nebija pārredzama kārtība attiecībā uz rīcību par kļūdu novēršanu publicētajā statistikā. Detalizētās ekspertīzes komanda uzzināja arī par piekļuvi statistikai pirms publicēšanas, kas nebija pietiekami pamatota, kontrolēta un publiskota. Tā kā šīs problēmas var attiekties arī uz citām ONAs, kas nepiedalījās detalizētajā ekspertīzē, varētu būt lietderīgi vērsties pie visām ONAs, lai pārskatītu atbilstību ESPK tādās jomās kā izplatīšana, metadati, kļūdu labošana un piekļuves kārtība statistikai pirms publicēšanas.

Lai nodrošinātu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

5. CSP rūpīgi jāpārskata ONAs atbilstība ESPK un jāsadarbjas ar tām, lai nodrošinātu atbilstību ESPK jomās, kurās tā nav nodrošināta, piemēram, attiecībā uz statistikas metadatiem, izplatīšanu, piekļuves kārtību statistikai pirms publicēšanas un kļūdu labošanu izplatītajā statistikā. (Saistīts ar neatbilstību prasībām: ESPK, 1bis.1. rādītājs)

Lai gan CSP piešķirtā piekļuve statistiskajai informācijai pirms tās publicēšanas formāli tiek organizēta saskaņā ar ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda konstatēja CSP Statistikas izplatīšanas politikā neatrunātus pirms publikācijas piekļuves gadījumus. Papildus Ekonomikas ministrijas amatpersonām piešķirtajai piekļuvei regulāra piekļuve bijusi arī ziņu aģentūrai, vienā gadījumā – asociācijai. Statistikas datu vispārējo tendenču atklāšana pirms publicēšanas konstatēta arī ministrijām, kas nav norādītas CSP Statistikas izplatīšanas politikā.

Lai nodrošinātu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

- 6. CSP būtu jāpārskata kārtība, kādā valdībai un citiem lietotājiem tiek nodrošināta piekļuve statistikas datiem pirms to publicēšanas, kas ir pretrunā objektivitātes principam. Lai saglabātu piekļuvi datiem pirms to publicēšanas, CSP jānodrošina, ka tā ir ierobežota, labi pamatota, kontrolēta un publiskota. (Saistīts ar neatbilstību prasībām: ESPK, 6.7. rādītājs)**

II. Atbilstošu resursu nodrošināšana

CSP saskaras ar finansiāliem ierobežojumiem, kas kavē tās spēju apmierinoši pildīt savus pienākumus un pielāgoties jauniem izaicinājumiem. Detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka ir nepieciešami papildu resursi visu darbinieku atalgojuma paaugstināšanai. Jānodrošina, lai visi darbinieki saņemtu vismaz minimālo algu no amatam attiecināmās algu skalas, kā arī augstākā līmeņa ekspertu atalgojumam jābūt pietuvinātam amatam attiecināmam valsts sektora algu skalas maksimumam, lai tas atbilstu civildienesta attiecību normatīvajam regulējumam, pārvarētu pieaugošo inflāciju un veicinātu augsta līmeņa speciālistu piesaistīšanu ar pievilcīgu atalgojumu. Detalizētās ekspertīzes komanda tāpat uzskata, ka, meklējot darbiniekus ar dažādu akadēmisko izglītību un prasmju kopumu, kas ir plašāks nekā tas, ko CSP tradicionāli meklē vakantajām amata vietām, varētu palielināt iespēju pieteikties vairāk kandidātiem un veicināt zināšanu apmaiņu. Balstoties uz stabilu pārvaldību un budžeta resursu sakārtošanu, CSP ir arī iespējas pārredzami un efektīvi palielināt maksas pakalpojumu apjomu un to cenas.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

- 7. CSP būtu jāpastiprina centieni iegūt lielāku finansējumu no valsts un no maksas pakalpojumiem, lai nodrošinātu konkurētspējīgāku atalgojumu visām darbinieku kategorijām un piesaistītu, noturētu darbiniekus, kā arī jāapsver plašāks prasmju kopums vakantajām amata vietām. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 3.1. rādītājs)**

CSP vairākkārt ir brīdinājusi Ekonomikas ministriju par tai nepieciešamajām finansēm, lai pielāgotos jauniem stratēģiskiem, tehniskiem, cilvēkresursu un profesionālajiem izaicinājumiem. Lai nodrošinātu augstas kvalitātes statistiku un sniegtu uzticamus statistikas datus lēmumu pieņēmējiem, attiecīgajām ieinteresētajām pusēm un sabiedrībai kopumā, CSP ir nepieciešami atbilstoši resursi. Papildu finansējums nepieciešams, lai atbalstītu jaunu tehnoloģiju ieviešanu, uzturētu un paaugstinātu profesionālo izcilību cilvēkresursu jomā un attīstītu komunikāciju ar plašāku lietotāju loku. Lai CSP varētu turpināt straujo modernizāciju un īstenot savu kā inovatīvas statistikas nodrošinātājas potenciālu, būs nepieciešams budžeta finansējuma palielinājums .

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

8. Attiecīgajām iestādēm būtu jāpalielina budžeta finansējums CSP, ņemot vērā nepieciešamību vēl vairāk palielināt oficiālās statistikas sniegto vērtību sabiedrībai, veicināt jaunu datu avotu izmantošanu oficiālās statistikas nodrošināšanā un sasniegt plašāku lietotāju loku. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 3.1. rādītājs)

CSP ziņo, ka galvenokārt nekonkurētspējīgs atalgojums radījis grūtības piesaistīt augsti kvalificētus speciālistus. Bažas rada darbinieku mainība, vakanču skaits un arvien lielākas grūtības pieņemt darbā jaunus darbiniekus: lai gan konkursi uz amata vietām tiek izsludināti vairākas reizes, tomēr pieteikumu skaits ir zems, un pieņemšana darbā var ilgt vairākus mēnešus. Neraugoties uz nepieciešamību rast finansiālus risinājumus šo ierobežojumu pārvarēšanai, CSP var stiprināt savu cilvēkresursu pārvaldību, izmantojot ārējo komunikāciju, iekšējo apmācību un mobilitātes politiku.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

9. CSP jāattīsta aktīva cilvēkresursu vadība un jāreklamē sevi kā vēlamu un iekārojamu darba vietu, piemēram, izmantojot sociālos medijus. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 3.1. rādītājs)

Plānotā valsts administratīvo datu infrastruktūras reforma, kas ietver centralizēto datu centru izveidi, varētu sarežģīt CSP plānošanas procesu. Lai gan no ministrijas viedokļa pāreja uz datu centru var šķist dzīvotspējīgs risinājums, tomēr jāņem vērā potenciālie riski un nenoteiktības. Piemēram, pāreja uz centralizēto datu centru var nebūt lētāka, un jautājums par licencēšanas izmaksām joprojām nav skaidrs. Turklāt citu institūciju pieredze liecina, ka tehniskās problēmas datu centros ne vienmēr tiek ātri atrisinātas, un tas varētu būtiski ietekmēt CSP darbību. Ņemot vērā oficiālās statistikas kritiski svarīgo nozīmi, jebkurš darbības traucējums vai kavēšanās var radīt nopietnas sekas gan organizācijai, gan tās ieinteresētajām pusēm, gan apgrūtināt Latvijas starptautisko saistību izpildi.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

10. CSP būtu jāpasagatavo un, iespējams, jāiesniedz attiecīgajām iestādēm dokuments, kurā būtu izvērtēts ilgtermiņa kaitējums un ieguvumi, kas saistīti ar iespējamo migrāciju no tās datu serveriem uz centralizēto datu centru; un kurā būtu analizēta datu migrācijas ietekme uz datu konfidencialitāti, izmaksām un uzglabāšanas vietas pieejamību jaunu datu avotu turpmākai izmantošanai. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 5.5. un 3.1. rādītājs)

III. Statistikas procesu uzlabošana

Pēdējo gadu laikā CSP ir veiksmīgi samazinājusi respondentu slogu, izmantojot administratīvos un citus datu avotus, izlases metodes un elektroniskās datu vākšanas sistēmas uzņēmumiem. Detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka regulāra respondentu sloga samazināšanas apjoma noteikšana un pašlaik iztrūkstošā šādas informācijas publicēšana, varētu pierādīt šajā jomā CSP paveikto pasākumu efektivitāti un popularizēt to kā modernu un inovatīvu valsts iestādi.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

11. CSP būtu jāpopularizē laika gaitā samazinātais respondentu slogs apsekojumos, kā arī labāk jāizmanto šie rezultāti sarunās ar valsts iestādēm un datu sniedzējiem. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 9.2. rādītājs)

Tā kā oficiālā statistikas sistēma Latvijā saskaras ar ierobežotiem resursiem un pieaugošām lietotāju vajadzībām pēc jaunas un savlaicīgākas informācijas, detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka jaunu datu avotu izmantošanas potenciāls vēl nav pilnībā izsmelts. Papildus administratīvo datu plašākai izmantošanai, CSP ir uzsākusi sadarbību ar vairākiem privātiem datu turētājiem, lai iegūtu datus oficiālajai vai eksperimentālajai statistikai. Detalizētās ekspertīzes komanda saskata iespēju uzlabot un paplašināt attiecības ar privāto datu turētājiem, kā arī parādīt šo datu pievienoto vērtību, ko sniedz to izmantošana statistikas vajadzībām. Ja valsts līmenī pastāv ierobežojumi piekļuvei jauniem datu avotiem un to izmantošanai, tad CSP aktīvāk jāsadarbjas ar attiecīgajām valsts iestādēm un datu turētājiem abpusēji izdevīgu risinājumu atrašanā.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

12. CSP jāturpina pētīt un izmantot iespējas izmantot jaunus datu avotus, lai samazinātu datu sniegšanas slogu, uzlabotu savlaicīgumu, palielinātu efektivitāti un sagatavotu jaunu statistiku. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 10.3., 9.4. un 9.5. rādītājs)

Darbs pie CSP ieviestās Vienotās integrētās metadatu struktūras (SIMS) vēl turpinās. Paplašinot CSP kvalitātes vadības sistēmu ar visaptverošu metadatu sistēmu, visus kvalitātes ziņojumus varētu uzlabot, izmantojot vienotu integrētu metadatu struktūru vienā kopīgā metadatu sistēmā. Tas savukārt dotu iespēju no vienotās integrētās metadatu struktūras izvēlēties attiecīgos laukus, kas nepieciešami dažādām ziņošanas vajadzībām. Tas varētu samazināt kopējo dokumentācijas slogu statistikas sagatavotājiem un nodrošināt saskaņotu ziņošanu gan starptautiskajiem, gan nacionālajiem lietotājiem. Ja šāda sistēma ievieš arī norādījumus par to, kā aizpildīt vienoto integrēto metadatu struktūru visiem statistikas produktiem, tā var palīdzēt samazināt ievainojamību, automatizēt procesus un ziņot par tādiem svarīgiem kvalitātes rādītājiem kā precizitāte un salīdzināmība.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

13. CSP jāizstrādā visaptveroša metadatu sistēma, ar kuru var nodrošināt pārskatu par visiem aprakstošajiem metadatiem, tostarp statistikas produktu klasifikācijām, jēdzieniem un dokumentāciju. Sistēmā jāievieš norādījumi par to, kā aizpildīt metadatus atbilstoši Vienotai integrētai metadatu struktūrai (SIMS) visiem statistikas produktiem. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 8.4., 15.1. un 15.5. rādītāji)

IV. Statistikas publikāciju pieejamības uzlabošana

Lai gan CSP ir cienījama valsts iestāde, kas komunikācijai aktīvi izmanto visus pieejamos komunikācijas kanālus, tomēr detalizētās ekspertīzes komandai radās iespaids, ka CSP publiskā reakcija uz kritiku vai statistikas neatbilstošu izmantošanu ir atkarīga no priekšnieka lēmuma, kura lielā pieredze ļauj pareizi novērtēt tos gadījumus, kuros nepieciešama publiska reakcija. Detalizētās ekspertīzes komanda CSP iesaka nākotnē izveidot sistemātisku pieeju sabiedrības reakcijām, pamatojoties uz dokumentētu procedūru.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

14. CSP jāturpina pilnveidot iekšējās procedūras, kas saistītas ar tās publisko reakciju uz saņemto kritiku un statistikas neatbilstošu izmantošanu, jāīsteno aktīvāka nostāja attiecībā uz publisku

reakciju. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 1.7. rādītājs)

Kļūdu labošanas kārtība ir aprakstīta CSP Kvalitātes vadības sistēmas dokumentācijā. Ja publicētajā statistikā tiek atklātas kļūdas, ir noteikta kārtība, kā tās pēc iespējas ātrāk labot. Par labojumu veikšanu tiek paziņots, taču informācija lietotājiem par labojumiem nav pārskatāma un labojumi nav izcelti publicēšanas kalendārā.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

15. CSP jāpilnveido procedūras, kas saistītas ar kļūdu labošanu publicētajā statistikā, lai nodrošinātu labāku kļūdu labošanas pārredzamību statistikas lietotājiem. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 6.3. rādītājs)

Oficiālās statistikas portālā CSP uztur un publicē interaktīvu visas plānotās valsts oficiālās statistikas publicēšanas kalendāru. Kalendārs ir labi izstrādāts un ļauj lietotājiem ērtā veidā apskatīt gan gaidāmās publikācijas, gan piekļūt nesen publicētajiem datiem. Ja rodas atkāpes, lietotāji tiek informēti un publikāciju kalendārā tiek noteikts jaunais publicēšanas datums. Lai gan iepriekšējie publicēšanas datumi ir pieejami cilnē "Pārceļts", tomēr informācija par pārceļšanas iemesliem nav pieejama.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

16. CSP jāsniedz informācija par statistikas publicēšanas datumu izmaiņām un jebkādiem izmaiņu iemesliem. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 13.4. rādītājs)

CSP piedāvā maksas pakalpojumus un pēc pasūtījuma sagatavo statistikas datu analīzes pieprasījumus par tādu statistiku, kuras sagatavošana nav noteikta Oficiālās statistikas programmā. Pēc pieprasījuma sagatavotā datu analīze daudzos gadījumos netiek publicēta oficiālās statistikas portālā. Detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka ir iespējams uzlabot pārredzamību attiecībā uz CSP sniegtajiem maksas pakalpojumiem un statistikas datu analīžu veidiem un apjomu, kas tiek sagatavots pēc pieprasījuma. Sīkākas informācijas publicēšana par CSP piedāvāto pakalpojumu veidiem un piemēriem par iepriekš pēc pasūtījuma sniegtajiem statistikas datiem, veicinātu šādu pakalpojumu popularizēšanu arī citiem potenciālajiem lietotājiem.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

17. CSP jāpalielina pārredzamība attiecībā uz visiem pēc pieprasījuma sagatavotajiem statistikas datiem un sniegtajiem maksas pakalpojumiem. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 15.3. rādītājs)

V. Orientācijas uz lietotājiem stiprināšana

Oficiālā statistika ir būtisks demokrātijas veicinātājs. Tāpēc būtu jācenšas veicināt iedzīvotāju statistisko prātību, lai nodrošinātu izpratni par neatkarīgas un objektīvas statistikas nozīmi sabiedrībai svarīgos jautājumos. Tas attiecināms ne tikai uz zināmu profesionālu lietotāju informētības nodrošināšanu statistikas jomā. CSP būtu jānosaka pasākumi, kas nepieciešami plašāka statistikas lietotāju loku sasniegšanai.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

18. CSP jāiegulda resursi, lai labāk izprastu un apmierinātu plašāka statistikas lietotāju loka

vajadzības un izstrādātu visaptverošu komunikācijas stratēģiju ar mērķi paplašināt lietotāju iesaisti un sistemātiski apzināt, sasniegt jaunus lietotājus, kas pārstāv Latvijas sabiedrību. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 11.1., 11.2. un 3.1. rādītājs)

Eiropas statistiku ražojošās oficiālās statistikas iestādes (ONAs), kas piedalījās detalizētajā ekspertīzē, savu oficiālo statistiku neizplata, izmantojot oficiālās statistikas portālu. Slimību profilakses un kontroles centram (turpmāk – SPKC) nav tīmekļa vietnes angļu valodā, un tas nav pārvietojis savu statistiku uz oficiālās statistikas portālu. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centram (turpmāk – LVĢMC) tīmekļa vietne ir pieejama arī angļu valodā, taču arī tas savu statistiku nav pārvietojis uz oficiālās statistikas portālu. LVĢMC tīmekļa vietnē statistika ir pieejama, bet nav pieejami metadati. Agroresursu un ekonomikas institūtam (turpmāk – AREI) nav pieejama tīmekļa vietne angļu valodā, un tas nav pārvietojis savu oficiālo statistiku uz oficiālās statistikas portālu. Līdzīgas problēmas ir arī citām Eiropas statistiku ražojošām oficiālās statistikas iestādēm, kuras detalizētās ekspertīzes komanda nav intervējusi.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

19. Lai padarītu Eiropas statistiku pieejamu plašākai auditorijai, visām Eiropas statistiku ražojošām oficiālās statistikas iestādēm (ONAs) jāuzlabo statistikas izplatīšanas sniegums, izplatot savu statistiku un saistītos metadatus oficiālās statistikas portālā un/vai savās tīmekļa vietnēs, izveidojot saites uz publicēto statistiku ar skaidri identificējamu nosaukumu. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 15.1. un 15.5. rādītājs)

Nepārtraukti uzlabojumi ir Eiropas statistikas sistēmas (ESS) neatņemama sastāvdaļa. Šajā ziņojumā formulētās rekomendācijas tiks izmantotas nepārtrauktai Latvijas oficiālās statistikas sistēmas (OSS) uzlabošanai.

2. IEVADS

Ir atzīts, ka kvalitāte ir viena no Eiropas Statistikas sistēmas (ESS) salīdzinošajām priekšrocībām pasaulē, kurā pieaug tūlītējas informācijas sniegšanas tendence un rodas jauni izaicinājumi, ko izraisa ārkārtas apstākļi vai nepārtraukta vajadzība pēc ātrākiem un kvalitatīvākiem datiem. ESPK ir ESS kopējās kvalitātes sistēmas stūrakmens, un ESS statistikas iestādes ir apņēmušās to ievērot.

Tādēļ ir svarīgi, lai ESS būtu nodrošināta ar atbilstības pārskatīšanas mehānismu, proti, detalizēto ekspertīzi, kas ar ticamiem pierādījumiem gūst apliecinājumus par apņemšanos ievērot ESPK. Šī pārskatīšanas mehānisma mērķis ir uzlabot ESS statistikas iestāžu integritāti, profesionālo neatkarību un atbildību. Pirmā detalizētās ekspertīzes kārtā tika veikta 2006.–2008. gadā, kam sekoja otrā kārtā 2013.–2015. gadā.

2017. gadā ESPK tika pārskatīts un paplašināts, šobrīd tas ietver 16 principus. Šī ESPK pārskatītā versija aktivizēja nepieciešamību ierosināt trešo detalizētās ekspertīzes kārtu, kas no 2021. līdz 2023. gada vidum īstenota Eiropas Savienības un Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas dalībvalstīs, kā arī Eurostat. Novērtējot ESS atbilstību pārskatītā ESPK principiem, trešās detalizētās ekspertīzes kārtas mērķis ir uzlabot Eiropas statistikas kvalitāti un uzticamību. Detalizētā ekspertīze aptver ESS statistikas iestādes (Eurostat, nacionālās statistikas iestādes (NSI) un atsevišķi izvēlētas oficiālās statistikas iestādes, kas izstrādā, sagatavo un izplata Eiropas statistiku (ONAs). Lai ņemtu vērā detalizētās ekspertīzes ziņojumos sniegtās rekomendācijas, pēc detalizētās ekspertīzes sekos ikgadēja nacionālo statistikas iestāžu izvirzīto uzlabojumu pasākumu īstenošanas uzraudzība.

Trešajai detalizētās ekspertīzes kārtai ir divi mērķi:

- pārskatīt ESS atbilstību/ saskaņotību ar ESPK, lai pierādītu ESS un ārējām ieinteresētajām pusēm, ka ESS ir sistēma, kas balstās uz ESPK principiem;
- palīdzēt NSI, ONAs un Eurostat to turpmākajā pilnveidē un attīstībā, sniedzot uz nākotni orientētas rekomendācijas; vienlaikus tām jāstimulē valstu valdības atbalstīt šo rekomendāciju īstenošanu.

Katru detalizēto ekspertīzi veic četru statistikas ekspertu komanda (gan no ESS, gan ārpus tās). Detalizētajai ekspertīzei ir četri posmi: valsts aizpilda pašnovērtējuma anketas (SAQ); detalizētās ekspertīzes komanda veic šo pašnovērtējuma anketu analīzi; detalizētās ekspertīzes komanda apmeklē valsti; detalizētās ekspertīzes komanda sagatavo galīgo ziņojumu un no tā izrietošās rekomendācijas. Šīs rekomendācijas ir divu veidu:

- neatbilstības (saistīts ar atbilstības nodrošināšanu/saskaņotību ar ESPK);
- ar uzlabojumiem saistītas rekomendācijas (mazāk kritiski/tehniska atbalsta uzlabojumi).

Novērtējot valstu oficiālās statistikas sistēmas (NSS), tiek izmantota gan audita, gan detalizētās ekspertīzes pieeja, lai pielietotu abu pieeju pozitīvos aspektus. Izmantojot audita pieeju, dokumenti jāiesniedz kā pierādījumi, lai ne tikai detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda uzņemtos atbildību par rekomendācijām, bet arī nacionālajām statistikas iestādēm būtu tiesības paust atšķirīgus viedokļus par rekomendācijām un izvirzīt rekomendācijām atbilstošus uzlabošanas pasākumus.

Savukārt detalizētās ekspertīzes pieeja ļauj panākt kopīgu vienošanos ESS gan par ekspertīzes metodoloģiju, mērķiem, darbības jomu un īstenošanas kārtību, gan koncentrēšanos uz uzlabojumiem un savstarpējo mācīšanos.

Lai gan atbilstība visiem ESPK principiem tiks izvērtēta visās ESS dalībvalstīs, tomēr detalizētās ekspertīzes eksperti, izmantojot valstu pašnovērtējuma anketas, var brīvi pielāgot valsts vizīti, lai koncentrētos uz tiem principiem, par kuriem nepieciešams vairāk precizējumu/ skaidrojumu. Tomēr ir atsevišķi principi, kuru atbilstība tiks izvērtēta katras ESS dalībvalsts vizītes laikā, piemēram, principi, kas attiecināmi uz profesionālo neatkarību, koordināciju un sadarbību, kā arī principi, kas ietver modernizācijas elementus.

Papildu kopējiem principiem, kas jāievēro katram ESS dalībniekam, detalizētās ekspertīzes komanda lika uzsvāru arī uz 4. principu par apņemšanos nodrošināt kvalitāti, 6. principu par neitralitāti un objektivitāti, 11. principu par atbilstību lietotāju vajadzībām un 15. principu par pieejamību un skaidrību.

Detalizēti tika pārskatīta apņemšanās nodrošināt kvalitāti (ESPK, 4. princips), jo nebija pilnīgu acīmredzamu pierādījumu, ka statistikas rezultāti un to kvalitāte tiek atbilstoši dokumentēta. Detalizētās ekspertīzes komanda uzsvēra faktu, ka objektīva un neitrāla statistikas izplatīšana (ESPK, 6. princips) ietekmē uzticēšanos statistikai. Pārskatot noteikumus un kārtību attiecībā uz privilģētu piekļuvi statistikai pirms tās publicēšanas, šajā detalizētajā ekspertīzē tika skatīta objektivitāte, ar kuru nodrošina nepārprotami vienlīdzīgu piekļuvi statistikai pirms publicēšanas. Detalizētajā ekspertīzē tika skatīta arī lietotāju jauno vajadzību apzināšana un risināšana (ESPK, 11. princips), kā arī jaunu statistikas lietotāju apzināšana. Vēl viena vizītes laikā apspriestā tēma bija atbilstība ESPK 15. principam (pieejamība un skaidrība), jo detalizētās ekspertīzes komanda konstatēja, ka CSP būtu jāveic uzlabojumi metadatu jomā.

Lai gan ziņojumus nevajadzētu izmantot, lai salīdzinātu vienu valsti ar citu, tomēr ir pieliktas lielas pūles, lai nodrošinātu ziņojumu un no tiem izrietošo rekomendāciju saskaņošanu visās valstīs, tādējādi nodrošinot vienlīdzīgu attieksmi pret visām valstīm.

Eurostat detalizēto ekspertīzi veica Eiropas Statistikas pārvaldības konsultatīvā padome (ESGAB).

3. ĪSS OFICIĀLĀS STATISTIKAS SISTĒMAS APRAKSTS

Tiesību akti

Statistikas likums (2015/118.3) nosaka, ka Centrālā statistikas pārvalde (starptautiski pazīstama kā "Statistics Latvia") ir vadošā oficiālās statistikas sistēmas iestāde Latvijā. Statistikas likuma 2. pants nosaka, ka likuma mērķis ir nodrošināt oficiālo statistiku par ekonomiskajām, demogrāfiskajām un sociālajām parādībām un procesiem, kas norisinās sabiedrībā, kā arī vidē. Statistikas likums nosaka oficiālās statistikas veidošanas sistēmu, oficiālās statistikas veidošanas organizēšanu, skaitīšanu, datu izplatīšanas noteikumus, valsts vai pašvaldību iestāžu, kas sagatavo oficiālo statistiku, respondentu un citu fizisko vai juridisko personu tiesības un pienākumus oficiālās statistikas jomā. Tas nosaka arī administratīvos pārkāpumus statistikas jomā un kompetenci administratīvo pārkāpumu procesā.

Galvenie valsts tiesību akti, kas regulē statistikas nodrošināšanu Latvijā, ir Statistikas likums, MK noteikumi par Oficiālās statistikas programmu, CSP nolikums un MK noteikumi par oficiālās statistikas portālu.

Oficiālās statistikas programmas noteikumu mērķis ir nodrošināt nākamā plānošanas perioda oficiālās statistikas sarakstu, kas atbilst Statistikas likumā noteiktajiem mērķiem un kritērijiem. Tajā iekļauti visi statistikas produkti, kas CSP un citiem oficiālās statistikas nodrošinātājiem jāizstrādā un jāizplata trīs gadu periodā.

CSP nolikums nosaka CSP un tās priekšnieka funkcijas, uzdevumus un tiesības, CSP struktūru, kā arī pienākumu iesniegt pārskatus Ekonomikas ministrijai.

Oficiālās statistikas portāla noteikumi nosaka Latvijas oficiālās statistikas publicēšanas un uzturēšanas prasības.

Organizācija

Centrālā statistikas pārvalde (CSP) ir tiešās pārvaldes iestāde, kas darbojas Ekonomikas ministrijas pārraudzībā un ir galvenā oficiālās statistikas nodrošinātāja Latvijā.

CSP ir funkcionāli centralizēta iestāde ar galveno biroju Rīgā un trim datu savākšanas un apstrādes centriem reģionos.

Vadības amatpersonas un darbinieki strādā vienotā hierarhiskā sistēmā, kur viena amatpersona ir pakļauta otrai. Augstāko vadību veido CSP priekšniece un divi priekšnieka vietnieki, no kuriem viens ir atbildīgs par statistikas ražošanu, bet otrs par IT un komunikācijas jautājumiem.

Sadarbību starp statistikas iestādēm veicina arī Statistikas padome, kas ir padomdevēja institūcija 13 locekļu sastāvā. Sniedzot rekomendācijas statistikas iestādēm, Statistikas padomes mērķis ir attīstīt oficiālās statistikas sistēmu, kā arī veicināt sadarbību starp statistikas iestādēm, respondentiem un statistikas lietotājiem.

Valsts vadošās statistikas iestādes vadītāja iecelšanas kārtība

CSP priekšnieka iecelšanas kārtības pamatprincipi ir izklāstīti divos normatīvajos aktos. Valsts civildienesta likums nosaka obligātās prasības, kas izvirzāmas valsts civildienesta amata kandidātam un

iecelšanai civildienesta amatā (attiecas uz iestādes vadītāju). 2015. gada MK noteikumi Nr.293 "Valsts tiešās pārvaldes iestāžu vadītāju, Konkurences padomes priekšsēdētāja un padomes locekļu amata pretendentu atlases kārtība" nosaka valsts tiešās pārvaldes iestāžu vadītāju atlases plānošanas, prasību noteikšanas un pretendentu izvērtēšanas kārtību. Statistikas iestādes vadītāja pieņemšanu darbā un iecelšanu amatā, veic, pamatojoties uz nepieciešamās profesionālās kompetences izvērtēšanu, tostarp statistikas sagatavošanas jomā, kā noteikts amata aprakstā. Pretendentu un ierēdņu vērtēšanas komisija izvēlas vienu vai vairākus pretendentes, kuri vislabāk atbilst amata aprakstā noteiktajām prasībām, un iesaka tos atbildīgajam ministram. Valsts civildienesta likums arī nosaka, ka visu valsts iestāžu vadītājus ieceļ amatā uz noteiktu laiku uz pieciem gadiem un, ka viena un tā pati persona var būt iestādes vadītājs ne vairāk kā divus termiņus pēc kārtas. Statistikas iestāžu vadītāju atlaišanas iemesli ir noteikti Valsts civildienesta likuma 41. pantā, tostarp neatbilstība ieņemamajam amatam, neatbilstība valsts civildienesta ierēdnim izvirzītajām obligātajām prasībām, iestādes likvidācija, pārejoša darbnespēja utt.

Izsludinot atklātu konkursu uz vakanto CSP priekšnieka amatu, tiks sagatavots prasību saraksts, uzsverot, ka CSP priekšnieks ir atbildīgs par to, lai statistika tiktu izstrādāta, sagatavota un izplatīta neatkarīgā veidā, norādot, ka personas iecelšanai CSP priekšnieka amatā ir jābūt balstītai tikai uz profesionālo kompetenci.

Statistikas programmas

CSP sagatavo Oficiālās statistikas programmu, kurā ietverta visa oficiālā statistika, ko jānodrošina CSP un citām oficiālās statistikas iestādēm, kuras izstrādā, sagatavo un izplata oficiālo statistiku. Statistika tiek iekļauta Oficiālās statistikas programmā, ja tā atbilst šādiem kritērijiem: 1) statistikas nodrošināšana ir pamatota ar likumu, Ministru kabineta tiesību aktu, Eiropas Savienības tieši piemērojamo tiesību aktu vai Latvijai saistošu starptautisko līgumu; 2) statistikas nodrošināšana atbilst statistikas jomas standartiem (Statistikas likuma 5. panta otrā daļa).

Saskaņā ar Statistikas likumu CSP un citas oficiālās statistikas iestādes oficiālās statistikas nodrošināšanu plāno nepārtrauktam trīs gadu periodam, iekļauj to Oficiālās statistikas programmā, ko katru gadu kā Ministru kabineta noteikumus apstiprina Ministru kabinets.

Aktuālajā stratēģijas periodā CSP stratēģiskais virsmērķis ir nodrošināt aktuālu statistisko informāciju. Šīs statistikas sagatavošanā tiek attīstītas partnerības jaunu datu avotu un metožu izmantošanā.

Resursi

2022. gada beigās CSP bija 500 amata vietas, no kurām bija aizpildītas 457 – 235 ierēdņi un 222 darbinieki, 397 sievietes un 60 vīrieši.

Pamatojoties uz plānošanas procesu, kurā iesaistītas visas struktūrvienības, budžets paredzēts nepārtrauktam trīs gadu periodam. 2023. gadā kopējais budžets sasniedza 13,4 miljonus eiro. CSP ir maz ārējo finansējuma avotu, kuru izcelsme ir pieprasījumi konkrētu apsekojumu veikšanai. Tāpēc tā ir bijusi neaizsargātāka pret budžeta samazinājumiem, kas veikti kopš 2008. gada un kuru dēļ tai nācās atteikties no dažiem apsekojumiem un samazināt detalizāciju.

Lai risinātu šos finansiālos ierobežojumus un palielinātu savu efektivitāti, CSP dažādos statistikas

nodrošināšanas procesa posmos ir izstrādājusi vairākus pārvaldības un darbības rezultātu mērīšanas rīkus: Līdzsvarotās stratēģijas informācijas sistēmā tiek analizēti oficiālās statistikas nodrošināšanai nepieciešamie resursi. Tajā atspoguļoti noteikti rādītāji, kas informē par darbam veltīto laiku un izmaksām sadalījumā pēc produktiem un procesiem.

Lai gan CSP uzskata, ka tās resursi Oficiālās statistikas programmas īstenošanai ir pietiekami, tomēr iespējamais finanšu trūkums var apdraudēt tās centienus ieviest jaunas tehnoloģijas, piesaistīt augsta līmeņa darbiniekus un attīstīt komunikāciju ar plašāku lietotāju loku.

Oficiālās statistikas sistēmas koordinēšana

Statistikas likuma 4. pants nosaka, ka CSP ir vadošā oficiālās statistikas sistēmas iestāde Latvijā. CSP ir tiesības īstenot funkcionālo padotību pār citām statistikas iestādēm oficiālās statistikas jomā, sniedzot metodiskos norādījumus, pārraugot oficiālās statistikas nodrošināšanas atbilstību tiesību aktiem (t.sk. ESPK), kā arī izdodot rīkojumus, kas nepieciešami oficiālās statistikas nodrošināšanai.

CSP koordinē arī oficiālās statistikas (t.sk. Eiropas statistikas) attīstību, ražošanu un izplatīšanu valsts līmenī. CSP sagatavo Oficiālās statistikas programmu (visu Latvijas statistikas iestāžu sagatavojamās oficiālās statistikas sarakstu), statistisko klasifikāciju katalogu un oficiālās statistikas veidlapu katalogu, koordinē oficiālās statistikas sistēmas attīstības procesus (piemēram, oficiālās statistikas sistēmai izveidojot vienotu oficiālās statistikas portālu). CSP statistikas iestādēm organizē arī sanāksmes par oficiālās statistikas jomā aktuāliem jautājumiem.

Detalizētajā ekspertīzē iesaistītās ONAs

Detalizētajai ekspertīzei CSP izvēlējās trīs no septiņām ONAs, kas izstrādā, sagatavo un izplata oficiālo statistiku. Galvenais atlases kritērijs bija ONAs nozīme Eiropas statistikas sagatavošanā. Šīs procedūras rezultātā tika izvēlētas šādas ONAs: Agroresursu un ekonomikas institūts; Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs un Slimību profilakses un kontroles centrs.

Agroresursu un ekonomikas institūts (AREI) ir atvasināta publiska persona, kas ir vadošais lauku selekcijas un lauku ekonomikas pētniecības institūts. Institūts ir atbildīgs par tādiem statistikas produktiem kā lauksaimniecības ekonomiskie konti, lauksaimniecības ražošanas līdzekļu cenas un indeksi un lopkopības statistika. Tā ir zinātniska institūcija ar diviem pētniecības centriem, kas īsteno neatkarīgus pētījumus. AREI lauksaimniecības statistikas sagatavošanu veic kopā ar Zemkopības ministriju (arī ONA). Institūtā darbinieka slodze oficiālās statistikas sagatavošanai veido 0,5 pilnas slodzes ekvivalenta. AREI nodrošinātās oficiālās statistikas galvenie lietotāji ir CSP un Zemkopības ministrija.

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs (LVĢMC) ir valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar publiskām pilnvarām. Tas nodrošina vides informāciju un specializētus vides pakalpojumus, hidrometeoroloģisko un klimata informāciju Latvijas tautsaimniecībai, sabiedrībai un valsts drošībai, kā arī produktus un inovatīvus risinājumus ilgtspējīgai un efektīvai nozares attīstībai. Centra kapitāla daļu turētājs ir Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. Centrs ir atbildīgs par tādiem statistikas produktiem kā atkritumu statistika un ūdens statistika. Centrā ar Eiropas statistiku strādā divi nodarbinātie. LVĢMC nodrošinātās oficiālās statistikas galvenie lietotāji ir Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Eiropas Komisija un CSP.

Slimību profilakses un kontroles centrs (SPKC) ir tiešās pārvaldes iestāde, kuras mērķis ir īstenot Latvijas sabiedrības veselības politiku epidemioloģiskās drošības un slimību profilakses apakšjomās un veselības aprūpes politiku veselības aprūpes kvalitātes apakšjomā, kā arī nodrošināt veselības veicināšanas politikas īstenošanu un koordināciju. SPKC ir atbildīgs par veselības statistiku, tostarp, piemēram, nāves cēloņiem, stacionāro gultu fondu un veselības aprūpes nozari. SPKC ar statistiku strādā 32 cilvēki, no kuriem 14 strādā ar starptautisko statistiku. Kā statistikas avotus SPKC izmanto vairākus administratīvo datu reģistrus. SPKC ir ieviesta statistikas sagatavošanas kvalitātes nodrošināšanas sistēma. Lai gan nav pieejama rakstiska dokumentācija, kurā aprakstīta kvalitātes nodrošināšana, taču ir izstrādāts standarta darbību procedūru plāns. Statistika tiek izplatīta datubāzē, kas pieejama arī angļu valodā, taču tā nav viegli pieejama SPKC tīmekļa vietnē, kas izveidota saskaņā ar jauno Latvijas valsts iestāžu tīmekļa vietņu standartu. SPKC tīmekļa vietnes pārveide atbilstoši jaunajam standartam vēl nav pilnībā veikta, angļu valodas versija vēl nav pilnībā izveidota. Turklāt SPKC nodrošinātā statistika vēl nav iekļauta CSP uzturētajā oficiālās statistikas portālā. SPKC mērķis ir šogad uzsākt mirstības statistikas izplatīšanu oficiālās statistikas portālā. Visa SPKC nodrošinātā Eiropas statistika tiek publicēta Eurostat tīmekļa vietnē.

Pieklūve datiem

Latvijas Statistikas likums nosaka, ka oficiālās statistikas nodrošinātāji var iegūt datus no respondentiem un administratīvajiem datu avotiem. Saskaņā ar Statistikas likumā lietotajiem terminiem administratīvo datu avoti ir reģistri, datubāzes, informācijas sistēmas un citi informācijas avoti (arī privātie dati). Statistikas likums arī nosaka, ka statistikas iestādes bez maksas saņem datus no valsts iestāžu administratīvajiem datu avotiem. CSP ar likumu ir pilnvarota piedalīties valsts iestāžu rīcībā esošo administratīvo datu avotu attīstīšanā un lēmumu pieņemšanā par to izmantošanas pārtraukšanu.

Attiecības ar lietotājiem/statistikas produktu un pakalpojumu izplatīšana

CSP, gatavojot ikgadējo Oficiālās statistikas programmu, novērtē statistikas lietotāju vajadzības, uzrauga lietotāju pieprasījumus un regulāri organizē seminārus un tikšanās ar svarīgākajām lietotāju grupām.

Saskaņā ar Statistikas likumu statistikas iestāde oficiālo statistiku, kuru tā nodrošina saskaņā ar Oficiālās statistikas programmu, publicē iepriekš noteiktā brīdī sabiedrībai pieejamā veidā oficiālās statistikas portālā.

Laikrindas oficiālās statistikas portālā ir pēc iespējas garākas, ir pieejamas datu atlases un tabulēšanas iespējas, savukārt statistiku var lietot dažādos formātos. Oficiālās statistikas portāls ietver arī atsauces uz metadatiem, standartizētu statistikas publicēšanas kalendāru un nodrošina API (*Application Programming Interface*) piekļuvi publicētajiem datiem. Oficiālās statistikas izplatīšanai CSP izmanto arī sabiedriskos medijus.

4. PROGRESS/ UZLABOJUMI PĒDĒJO PIECU GADU LAIKĀ

Institucionālā vide, pārvaldība un vadība

2014. gada detalizētajā ekspertīzē tika paustas zināmas bažas par Ekonomikas ministrijas īstenoto CSP "uzraudzību", taču saskaņā ar ESPK 1. principu jaunā Statistikas likuma projekts tika uzskatīts par pietiekami skaidru attiecībā uz CSP profesionālās neatkarības noteikumiem. 2015. gadā pieņemtais jaunais Statistikas likums atbilda šai prasībai, skaidri nosakot CSP profesionālo neatkarību (7. pants).

2014. gada detalizētajā ekspertīzē tika minēti vairāki jautājumi saistībā ar oficiālās statistikas sistēmas koordināciju, iesakot ciešāku attiecību veidošanu starp CSP un ONAs, kā arī aktīvāku pārraudzības procesu veidošanu, lai pārbaudītu atbilstību ESPK. Reaģējot uz rekomendācijām, CSP ir ieviesusi pārraudzības procesus un labo praksi. CSP sagatavo Oficiālās statistikas programmu, iekļaujot tajā visu statistikas iestāžu nodrošināmo statistiku un izvērtējot tās atbilstību oficiālās statistikas kritērijiem. CSP vismaz trīs reizes gadā ar ONAs organizē tikšanās par aktuāliem jautājumiem, prezentācijas un videoieraksti ir publiski pieejami CSP tīmekļa vietnē. Turklāt īpaša tīmekļa vietnes sadaļa ir veltīta saziņai ar statistikas iestādēm.

Tagad aktīvi darbojas Statistikas padome, kuras darbību bija paredzēts uzsākt 2015. gadā. Lai gan nav izpildītas visas prasības tās neatkarības nodrošināšanai (piemēram, ārēja eksperta iecelšana priekšsēdētāja amatā), padome tiek regulāri un pārskatāmi. Lai gan tās sastāvam vajadzētu būt atvērtam plašākam ieinteresēto personu lokam, tomēr tā ir veiksmīgi nodrošinājusi iespēju sazināties ar ieinteresētajiem partneriem un statistikas lietotājiem.

Organizējot akadēmiskās brokastis, pētniecisko darbību un studentu prakses iespējas, CSP attīstījusi un uztur ļoti aktīvu sadarbību arī ar augstskolām, ko arī varētu uzskatīt par pieminēšanas vērtu labo praksi.

Kvalitātes procesi

2016. gadā CSP izdeva rīkojumu Nr. 2016/23 par vienotām kvalitātes prasībām, saskaņā ar kurām visām Latvijas statistikas iestādēm ir jānodrošina oficiālā statistika, kuras kvalitātes politika balstīta ESPK. Šo prasību īstenošanai tika sagatavota ESPK piemērošanas rokasgrāmata, starp CSP un katras ONAs vadītāju tika parakstīts Saprāšanās memorands, kā arī katra statistikas iestāde aizpildīja pašnovērtējuma anketas. CSP izvirzījusi mērķi sasniegt 90 % atbilstību ESPK prasībām un to ir sasniegušas lielākā daļa ONAs.

2018. gadā CSP sertificēja kvalitātes vadības sistēmu atbilstoši ISO 9001:2015, bet 2017.gadā informācijas drošības vadības sistēmu atbilstoši ISO 27001:2013.

Administratīvo datu izmantošana

CSP ir būtiski uzlabojusi savu produkcijas sniegšanas rentabilitāti un savlaicīgumu. 2021. gada tautas un mājokļu skaitīšana balstījās uz administratīvo datu avotu izmantošanu, un uzlabotie procesi (datu apstrāde) ļāva pirmos tautas skaitīšanas datus par iedzīvotājiem un migrāciju publicēt jau sešus mēnešus pēc pārskata datuma (salīdzinot ar 12 mēnešiem 2011. gadā). Tāpat 63 % datu 2020. gada lauksaimniecības skaitīšanai tika iegūti no administratīvajiem datu avotiem (salīdzinājumā ar 18 % 2010. gadā).

Regulāri pārskatot izlases lielumu un jautājot uzņēmumiem par laiku, kas pavadīts, atbildot uz CSP aptaujām, CSP respondentu sloga samazināšanai ir izstrādājusi respondentu sloga uzraudzības sistēmu.

Lietotāju iesaistīšana

CSP izpratne par lietotāju vēlmēm 2020. gadā tika novērtēta ar balvu "Uzņēmēju izvēle", atzīstot to par līderi uz klientu orientētu pakalpojumu sniegšanā, kā arī līderi informācijas un konsultāciju sniegšanā.

2021. gadā tika izveidots moderns oficiālās statistikas portāls, kas ietver datubāzes, API un interaktīvas kartes. Portāls ir veidots kā centrāla oficiālās statistikas izplatīšanas platforma visām Latvijas statistikas iestādēm, kas ir lietotāju pozitīvi novērtēta iniciatīva. Ir panākts progress portāla pārklājumu paplašināšanā, iekļaujot tajā visu Oficiālās statistikas programmā sagatavoto statistiku un attiecīgos metadatus.

5. ATBILSTĪBA PRAKSES KODEKSAM UN ORIENTĀCIJA UZ NĀKOTNI

5.1 CSP UN IESAISTĪTO ONAS STIPRĀS PUSES SAISTĪBĀ AR TO ATBILSTĪBU EIROPAS STATISTIKAS PRAKSES KODEKSAM

Efektīva, profesionāla un uzticama statistikas iestāde

CSP balstās uz spēcīgu, nesen modernizētu tiesisko regulējumu (*inter alia*, Statistikas likumu (2015/118.3)), kas balstīts ESPK principos. Statistikas likums nodrošina statistikas iestāžu profesionālo neatkarību, nodrošina pilnvaras piekļūt visiem valsts datu avotiem un nosaka administratīvo regulējumu, kas visiem respondentiem uzliek par pienākumu sniegt statistikas iestāžu pieprasītos datus. CSP mērķis ir kļūt arī par nacionālo kompetences centru, kas sniedz datu sasaistes un analīzes pakalpojumus.

Detalizētās ekspertīzes komandas veiktās intervijas ar dažādām ieinteresētajām pusēm sniedza apstiprinājumu tam, ka CSP tiek uzskatīta par uzticamu institūciju, un plašsaziņas līdzekļi un sabiedrība kopumā atzinīgi novērtē tās sniegto statistiku.

CSP piedāvā izcilu izmaksu un kvalitātes attiecību, jo tā nepārtraukti cenšas paaugstināt efektivitāti. Gan cilvēkresursu, gan IT resursu izmantošana ir efektīva un vērsta uz kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu visiem lietotājiem. CSP ir ieviests laika uzskaites rīks, kurā nodarbinātie ziņo par laiku, kas pavadīts darbā pie konkrētiem produktiem, ražošanas procesiem, patērēto laiku sadalot atbilstoši Vispārīgā statistikas ražošanas procesu modeļa pirmajam līmenim.

Detalizētās ekspertīzes vizītes laikā kļuva skaidrs, ka CSP valda labs komandas gars, kas veicina sadarbību, zināšanu un pieredzes apmaiņu. Tā ir viena no būtiskajām CSP stiprajām pusēm, jo nodarbinātie ir apņēmušies nodrošināt augstas kvalitātes produktus un pakalpojumus. Tas vismaz daļēji ir saistīts ar nodarbināto lielisko iekšējo komunikāciju, kas apstiprinājās vairākkārt vizītes laikā.

Statistikas infrastruktūra

CSP ir spēcīga IT infrastruktūra un sarežģītas datu apstrādes sistēmas, un tā īpašu uzmanību pievērš informācijas drošībai un datu konfidencialitātes nodrošināšanai. CSP ir izveidota un saskaņā ar ISO 27001:2013 sertificēta informācijas drošības pārvaldības sistēma. Lai uzlabotu drošību un novērstu ļaunprātīgu datu izmantošanu, regulāri tiek veiktas izlases veida auditācijas pierakstu pārbaudes. Latvijā tiek izmantoti unikāli administratīvie identifikatori, kas ļauj sistemātiski izmantot un sasaistīt administratīvos datus. Šie identifikatori ir pseidonimizēti CSP IT sistēmās, tādējādi būtiski samazinot datu konfidencialitātes pārkāpumu risku.

Vēl viena stiprā puse ir CSP uzturētais administratīvo resursu katalogs. Tas ietver visus rādītājus, kas CSP tiek izmantoti jebkurā statistikas sagatavošanas posmā, lai tos izmantotu sociālajā un uzņēmējdarbības statistikā. Darbinieki, kuriem piešķirtas piekļuves, var izvērtēt katalogā ietverto rādītāju izmantošanu statistikā. Visi administratīvo datu avoti, kas satur datus par fiziskajām personām un tiek izmantoti statistikas vajadzībām, ir uzskaitīti Oficiālās statistikas programmas pielikumā, kurā ir iekļauta informācija par administratīvo datu avota pārzini, iekļauto (personas) datu veidiem, fizisko

personu skaitu, par kurām tiks vākti dati, un statistiku, kurai administratīvo datu avots tiks izmantots.

Izplatīšana

2021. gadā CSP atklāja oficiālās statistikas portālu, kas ir vienots visas oficiālās statistikas izplatīšanas portāls Latvijā. Portāls ir mūsdienīgs un labi izstrādāts, tajā ir interaktīvs datu publicēšanas kalendārs, interaktīvas kartes un diagrammas, kas ļauj atkārtoti izmantot diagrammas un tabulas citās tīmekļa vietnēs.

Tiesiskais regulējums

Statistikas likums uzliek par pienākumu visām statistikas iestādēm primāri izmantot administratīvos datu avotus. Lai to veicinātu vēl vairāk, valsts iestādēm ir jāveido administratīvo datu avoti tā, lai dati atbilstu oficiālās statistikas sagatavošanas vajadzībām, un CSP tiktu iesaistīta valsts iestāžu rīcībā esošo administratīvo datu ierakstu sākotnējā izstrādē, pilnveidošanā un lēmumu pieņemšanā par to izmantošanas pārtraukšanu. Ar šīs funkcijas palīdzību CSP veicina administratīvo datu avotu turpmāku izmantošanu oficiālās statistikas vajadzībām un koordinē valsts iestāžu rīcībā esošo administratīvo datu avotu standartizāciju, kas ir būtiski oficiālās statistikas nodrošināšanai. 2021. gadā CSP veica pirmo tautas un mājokļu skaitīšanu, izmantojot tikai administratīvos datu avotus, un pirmos iedzīvotāju un migrācijas rezultātus izdevās publicēt jau sešus mēnešus pēc pārskata datuma.

Korporatīvā kultūra

Detalizētās ekspertīzes komandai radās priekšstats, ka Latvijā ir elastīga un pielāgoties spējīga oficiālās statistikas sistēma. Tas kļuva redzams Covid-19 pandēmijas laikā, kad CSP apliecināja spēju pielāgoties situācijai un ātri atbilstoši pārkārtot procesus. CSP nepārtraukti seko līdz arī jaunākajām tendencēm datu vākšanā un analizē, kā arī veido eksperimentālo statistiku un īpaši pielāgotas datu analīzes.

Kopumā CSP veicina atvērtu kultūru un pārredzamību visās savās darbībās. CSP ir pieejama saviem lietotājiem un mudina tos uzdot jautājumus, meklēt informāciju, tādējādi tas palīdz veidot pozitīvas attiecības ar statistikas datu lietotājiem. Detalizētās ekspertīzes komandai radās iespaids, ka CSP ir gatava risināt arī sensitīvus jautājumus un sniegt precīzu informāciju pat tad, ja saskaras ar publisku kritiku, tādējādi palīdzot veidot uzticamu oficiālās statistikas sistēmu.

Koordinēšana

CSP ir izveidojusi spēcīgu ietvaru attiecību veidošanai ar ONAs. Tas veicina efektīvu oficiālās statistikas sistēmas iestāžu koordināciju.

Saskaņā ar 2018. gada 28. novembra rīkojumu (2018/73) un ESPK ieviešanas pamatnostādņem, starp CSP un katru ONAs ir parakstīts Saprašanās memorands par oficiālās statistikas sistēmas kvalitātes politikas īstenošanu. Kvalitātes prasību ievērošanas pārraudzību CSP nodrošina, izmantojot ONAs aizpildītās pašnovērtējuma anketas. CSP un ONAs sadarbību veicina regulāras sanāksmes (trīs reizes gadā), kuras tiek ierakstītas, un ieraksti tiek ievietoti CSP tīmekļa vietnē. Attiecības veicina arī īpaša CSP tīmekļa vietnes sadaļa un funkcionāla pastkaste.

Sadarbība ar zinātnisko kopien

Ar akadēmiskajām aprindām tiek veidotas ciešas un aktīvas partnerattiecības, īpaši ar 4 no 52 Latvijā esošajām valsts un privātajām augstākajām mācību iestādēm (tai skaitā 19 augstskolām), kā arī ar

akadēmisko tīklu citās Baltijas valstīs. CSP un augstskolas sadarbojas dažādos veidos: konferences, hakatoni, akadēmiskās brokastis, sadarbība apsekojumu vai pētniecības programmu izstrādē, studentu vizītes un prakses dažādos CSP departamentos. Ērta piekļuve CSP bibliotēkai, internetā publicētā informācija un piekļuve mikrodatiem ir augstu novērtēta un uzskatāma par vērtīgu ieguldījumu augstskolu kursu un pētniecības programmu atbalstam. Pašlaik tiek īstenotas divas pētniecības programmas un publicēti raksti, kas balstīti uz CSP sniegtajiem datiem. Šī sadarbība norit raiti un efektīvi, visi iesaistītie to vērtē ļoti pozitīvi.

CSP izstrādātā tiešsaistes sistēma mikrodatu piekļuves pieprasījumu risināšanai vienkāršojusi pieprasījumu apstiprināšanas procesu un nodrošina ērtu piekļuvi mikrodatiem. Detalizētās ekspertīzes komandai radās iespaids, ka Latvijas zinātnieku kopiena ir apmierināta ar CSP sniegtajiem pakalpojumiem un zinātniekiem ir augsts uzticības līmenis CSP.

Reakcija uz Covid-19 radītajiem izaicinājumiem

CSP izdevās ātri reaģēt uz Covid-19 pandēmijas izaicinājumiem un efektīvi risināt tās radītās sekas. Detalizētās ekspertīzes vizītes laikā šo secinājumu apstiprināja ar institūcijām saistītie un nesaistītie lietotāji, kuri uzslavēja CSP gan par ātro, elastīgo reakciju, gan par pārskatāmu metodoloģijas izmaiņu skaidrošanu. Pateicoties savlaicīgam lēmumam ieviest hibrīdu darba vidi un visam personālam nodrošinot nepieciešamo infrastruktūru, pāreja uz pilnībā attālināto darbu pandēmijas kulminācijā organizācijai problēmas nesagādāja, un tika nodrošināta arī droša attālinātā piekļuve mikrodatiem.

Pandēmijas ietekmes uzraudzībai tika izvērtētas jaunas lietotāju vajadzības, piemēram, biežāka statistika par transportu, tūrismu un preču pārvadājumiem. CSP piedalījās arī vairākās Eurostat brīvprātīgajās iniciatīvās, piemēram, sniedzot iknedēļas datus par mirstību vai informāciju par attālināto darbu. Lai sniegtu jaunu ieskatu pandēmijas statistikā, CSP veiksmīgi sasaistīja dažādus datus. Piemēram, sagatavoja statistiku par vakcinēto personu īpatsvaru pēc ekonomiskās aktivitātes, profesijas, nozares un vecuma grupām, sagatavoja arī saslimstības kartes reģionālā līmenī, kā arī biežāk publicēja citus statistikas rādītājus. Konjunktūras novērtējuma apsekojums par konkrētiem mēnešiem tika papildināts ar jautājumiem par uzņēmumu darbību ietekmējošiem faktoriem. Savukārt konjunktūras novērtējuma apsekojums rūpniecības sektorā tika papildināts ar papildu jautājumiem par preču pasūtījumiem par konkrētiem mēnešiem. Lai novērtētu Covid-19 pandēmijas ietekmi uz iedzīvotāju mobilitātes modeļiem, apsekojumam par Latvijas iedzīvotāju mobilitāti 2021. gadā tika pievienoti jauni mainīgie lielumi. Tūrisma statistikā no 2020. gada vidus tika apkopoti dati par ceļojumiem, kas tika atcelti saistībā ar Latvijā un ārvalstīs spēkā esošiem ceļošanas ierobežojumiem.

Lai iegūtu alternatīvu respondentu kontaktinformāciju no valsts iestādēm, operatīvi tika pieņemti nepieciešamie grozījumi Elektronisko sakaru likumā un tika pieņemts Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likums. Tas ļāva CSP saņemt un apsekojumu veidlapu sagatavēs izmantot tālruņa numurus un e-pasta adreses no vairākiem reģistriem un mobilo sakaru operatoriem. Tas ļāva intervētājiem sazināties ar 90 % respondentu iedzīvotāju aptauju veikšanai pa tālruni (datorizētai telefonintervēšanai (CATI)) vai e-pastā, tostarp darbaspēka apsekojumam, ES apsekojumam par ienākumiem un dzīves apstākļiem, apsekojumam par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju lietošanu, ar dzimumu saistītas vardarbības apsekojumam ES un citiem apsekojumu. Tā rezultātā atbildētība iedzīvotāju statistikas apsekojumos varēja tikt saglabāta apmierinošā līmenī – aptuveni 60 %, būtisks aspekts bija arī intensīvākai telefonintervētāju apmācībai. Ir saglabāta iespēja CSP iegūt apsekojumu izlasēs iekļauto fizisko personu tālruņa numurus, kas ļauj veikt telefonintervijas (CATI) visā iedzīvotāju

statistikā.

Inovatīvās prakses

- Kopš 2021. gada CSP katru gadu organizē akadēmiskās brokastis ar Latvijas augstskolām. Šīs tikšanās ir bijušas ļoti auglīgas, lai apmainītos ar akadēmiskajām aprindām gan ar informāciju par statistikas datu izmantošanu pētniecībā, gan par statistikas un zinātnes sasniegumiem valsts un starptautiskā līmenī. Turklāt šādas tikšanās ir veicinājušas līgumu noslēgšanu ar universitātēm par sadarbību un pieredzes apmaiņu (piemēram, par iedzīvotāju skaita novērtēšanu).
- Lai veicinātu statistisko pratību, CSP sagatavo un publicē “Skolēnu stūrīša” materiālus atbilstoši oficiālajai vispārējās vidējās izglītības mācību programmai. Šie materiāli nav pieejami CSP tīmekļa vietnē, bet gan skolotājiem paredzētā vietnē īsu statistikas aprakstu vai statistikas vizualizāciju veidā. CSP eksperti pēc pieprasījuma iepazīstina ar statistiku vidējās izglītības iestāžu vai augstskolu studentus. Statistikas komunikēšanas jomā CSP ir uzsākusi sadarbību arī ar vidusskolām. Šādi komunikāciju materiāli satur mazāk tekstu un vairāk vizualizācijas.
- Viena no CSP vadības sistēmām ir Kvalitātes vadības sistēma (KVS). Tā ir veidota, pamatojoties uz ESPK, Vispārīgo statistikas ražošanas procesa modeli (GSBPM) un ISO 9001, un tā nodrošina statistikas ražošanas procesu dokumentēšanu. Sistēmas darbības joma ir plaša, un tās galvenie elementi ir pārvaldība, procedūru un dokumentu vadība. Iespēju robežās visi procesi ir standartizēti un dokumentēti, procesos integrēta riskos balstīta domāšana. CSP Procesu portāla sistēma ir pieejama CSP iekšējā tīklā 24 stundas diennaktī. KVS ietvaros tiek ieviesti standartizēti procesi un procedūras datu pārbaudei visos statistikas ražošanas posmos – gan pie datu ievades, gan apstrādes un izlaides.
- CSP informācijas un zināšanu apmaiņu veicina CSP iekšējā komandējumu reģistrācijas un komandējumu atskaites sistēma, kas ietver informāciju par visām plānotajām starptautiskajām sanāksmēm un sanāksmju dalībniekiem. Darbiniekiem pēc katra sistēmā reģistrētā pasākuma norises ir jāiesniedz ziņojums, kurā ir informācija par vispārējo sanāksmes mērķi, tās apraksts, informācija par metodikas izstrādānēm, jauniem IT risinājumiem, plānotajiem granta projektiem. Ziņojumā iespējams norādīt informāciju, kas attiecināma arī uz citām struktūrvienībām – struktūrvienību izlases sarakstā tiek norādīta attiecīgā struktūrvienība un tās vadītājam tiek nosūtīts automātisks paziņojums.
- Latvijas oficiālās statistikas sistēmas ietvaros ir izveidots oficiālās statistikas portāls, un mērķis ir panākt, lai visa Latvijas oficiālā statistika tiktu publicēta šajā vietnē. No oficiālās statistikas portāla vizualizācijas rīkus un diagrammas var ievietot citās tīmekļa vietnēs.
- Katru gadu CSP izsaka pateicību vienam uzņēmumam par priekšzīmīgu datu sniegšanu, pasniedzot “CSP balvu” par teicamu sadarbību kvalitatīvu datu savlaicīgā nodrošināšanā. CSP aktīvi strādā, lai informētu respondentus gan par to, cik svarīgi ir piedalīties apsekojumos, gan uzsver apsekojumu tēmu nozīmīgumu. Lai uzlabotu atbildētības rādītājus un popularizētu apsekojumus, CSP nacionālajos medijos dažkārt publicē komiksus, ar kuriem skaidro apsekojumu mērķus.

5.2 IZSKATĪTĀS TĒMAS UN REKOMENDĀCIJAS

5.2.1 Institucionālās vides stiprināšana

Latvijā ir spēcīga institucionālā vide oficiālās statistikas sagatavošanai, un detalizētās ekspertīzes komandai nebija būtisku iebildumu par to, kā tiek īstenoti ar institucionālo vidi saistītie principi. CSP tiek uztverta kā profesionāli neatkarīga iestāde, kas ir cienīta un uzticama lietotāju vidū.

Statistikas padome tika izveidota 2016. gadā ar mērķi “veicināt oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēmas attīstību, sniegt statistikas iestādēm rekomendācijas par oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēmu, veicināt sadarbību starp statistikas iestādēm, respondentiem un oficiālās statistikas lietotājiem, kā arī sniegt viedokli par oficiālās statistikas programmas projektu” (Statistikas likuma 9. pants).

Lai gan 2014. gadā veiktajā detalizētajā ekspertīzē tika ieteikts iecelt ārēju personu Statistikas padomes priekšsēdētāja amatā, tomēr Ekonomikas ministrija to neapstiprināja. Padomi kopš 2016. gada vada CSP priekšnieks. Tas nenodrošina papildu publisko balsi oficiālajai statistikai Latvijā. Detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka ārējas personas ar augstu sabiedrisko stāvokli iecelšana par priekšsēdētāju bagātinātu Statistikas padomi, piešķirot papildu balsi oficiālajai statistikai, un stiprinātu saikni ar ārējām ieinteresētajām pusēm un nevalstiskajām organizācijām. Statistikas padomes sastāvs ir ļoti stabils – kopš 2016. gada vairākums locekļu (10 no 13) nav mainījušies un gandrīz puse locekļu ir iecelti no ministrijām. Statistikas likumā paredzētais četru gadu amata pilnvaru termiņš būtu jāizmanto kā iespēja pārskatīt padomes locekļu sastāvu, vienlaikus apsverot iespēju iecelt vairāk ārējos statistikas ekspertus vai lietotājus, kuri pārstāv plašāku sabiedrības daļu. Detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka līdzsvarots locekļu sastāvs pavērtu jaunas diskusiju tēmas Statistikas padomes sanāksmēs, tādējādi sniedzot plašāku ieskatu, lai veicinātu uz statistikas lietotāju orientētu Latvijas oficiālās statistikas sistēmu.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R1. Attiecīgajām iestādēm būtu jāizstrādā un jāīsteno stratēģijas Statistikas padomes ietekmes stiprināšanai, sākot ar tās sastāva pārskatīšanu, lai nodrošinātu lielāku lietotāju pārstāvju dažādību, un apsverot iespēju iecelt ārēju priekšsēdētāju. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 11.1. rādītājs)

CSP ir profesionāli neatkarīga Ekonomikas ministrijas pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Detalizētās ekspertīzes komanda nav konstatējusi pierādījumus, ka šāds pārraudzības veids radītu risku CSP profesionālajai neatkarībai, jo īpaši tāpēc, ka ar profesionālo neatkarību saistītās regulējošās normas ir noteiktas 2015. gada Statistikas likumā. Lai gan 2014. gada detalizētajā ekspertīzē tika atzīmēts, ka Ministru kabinets apstiprina gan Oficiālās statistikas programmu, gan statistikas veidlapas, kas nav labas prakses piemērs, 2015. gadā pieņemtajā Statistikas likumā šis jautājums netika risināts. CSP skaidroja, ka Latvijas likumdošanas sistēmā saistības pret trešajām personām var noteikt tikai Ministru kabinets vai Saeima, tāpēc gan Oficiālās statistikas programmu, gan statistikas veidlapas apstiprina Ministru kabinets. Lai gan ES dalībvalstīs Oficiālās statistikas programmas apstiprināšana valdībā un/vai parlamentā nav nekas neparasts, šķiet, ka veidlapu satura apstiprināšana valdībā ir raksturīga tikai Latvijai. Lai arī visu valdības aktu pieņemšanas process ir caurskatāms un CSP detalizētās ekspertīzes komandai ir apliecinājusi, ka nekādas iejaukšanās statistikas veidlapu saturā nav fiksētas, detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka tas ir potenciāls risks, kas būtu jārisina, jo tam ir liela

iespēja apdraudēt CSP profesionālo neatkarību.

Kaut arī detalizētās ekspertīzes komanda saprot ieguvumus, ko sniedz respondentu pienākums sniegt atbildes, Regulā (EK) Nr. 223/2009 ir skaidri noteikts, ka valsts statistikas iestāžu vadītāji ir vienīgie atbildīgie par lēmumu pieņemšanu attiecībā uz procesiem, statistikas metodēm, standartiem un procedūrām, kā arī par valsts statistikas iestādes izstrādāto, sagatavoto un publicēto Eiropas statistikas saturu un publicēšanas termiņiem. Detalizētās ekspertīzes komanda iesaka CSP izvērtēt iespējamus riskus un negatīvos aspektus saistībā esošo sistēmu (ka Ministru kabinets apstiprina gan Oficiālās statistikas programmu, gan oficiālās statistikas veidlapas), un izvērtēt vai nebūtu juridiski pamatoti MK apstiprināt tikai Oficiālās statistikas programmu.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R2. CSP būtu jāpārdomā pašreizējās sistēmas iespējamie negatīvie aspekti, kad Ministru kabinets apstiprina veidlapu saturu, un sadarbībā ar attiecīgajām iestādēm jāapspiež, jāidentificē un jāīsteno konkrēti priekšlikumi CSP profesionālās neatkarības palielināšanai. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 1.4. un 1.3. rādītājs).

Latvijas oficiālās statistikas sistēmā septiņas statistikas iestādes ir klasificētas kā Eiropas statistiku ražojošās oficiālās statistikas iestādes (ONAs). Daļībai detalizētajā ekspertīzē tika izraudzītas trīs ONAs. Detalizētās ekspertīzes komanda atzīmēja, ka katras ONAs spējas ir diezgan atšķirīgas un dažas no tām ir mazas valsts (vai valstij piederošas) iestādes ar ļoti ierobežotiem resursiem statistikas sagatavošanai. Kaut arī tās pilda savu uzdevumu, sniedzot nepieciešamos datus CSP un/vai Eurostat, tomēr detalizētās ekspertīzes komanda atzīmēja, ka dažām no tām ir grūtības ievērot vairākus ESPK principus, piemēram, nodrošināt metadatus atbilstoši Eiropas standartiem vai publicēt publikāciju kalendāru. Dažās ONAs ar Eiropas statistikas sagatavošanu un izplatīšanu nodarbojas tikai daži darbinieki, un lielākajai daļai no tiem tas ir tikai viens no dažādajiem uzdevumiem. Tāpēc detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka dažām ONAs ir grūtības veltīt pietiekamus resursus statistikas infrastruktūras un standartu uzturēšanai un attīstībai. Detalizētās ekspertīzes komanda iesaka, ka gadījumos, kad ONAs nevar nodrošināt atbilstību Eiropas standartiem Eiropas statistikas sagatavošanā un izplatīšanā vai var to izdarīt, izmantojot CSP kā ārpalpojuma sniedzēju, būtu rūpīgi jāizvērtē gan esošā darbu sadalījumu, gan šādu ONAs iestāžu statusus, izvērtējumu iesniedzot izskatīšanai valdībā.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R3. CSP sadarbībā ar attiecīgajām iestādēm būtu jāpārskata un jāpielāgo oficiālās statistikas sistēmas struktūra saistībā uz darbu sadalījumu starp CSP un ONAs, kurām ir ierobežota piekļuve resursiem Eiropas statistikas izstrādei, sagatavošanai un izplatīšanai. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 3.1. rādītājs)

CSP ir stabila vieta valsts pārvaldē, un tā cieši sadarbojas ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, kas ir atbildīga par valsts IT politiku. Lai piedalītos valsts informācijas sistēmu attīstībā par sistēmu standartizācijas, savietojamības un datu atkārtotas izmantošanas jautājumiem, CSP sadarbojas ar attiecīgajiem politikas veidotājiem. Tāpat atbilstoši MK noteikumiem Nr.597/2021 par Valsts informācijas sistēmu attīstības projektu uzraudzības kārtību¹, ja valsts pārvaldes iestāde uzsāk

¹ Tiesību akts ir zaudējis spēku. Skatīt Ministru kabineta 2023. gada 4. jūlija noteikumus Nr. 368 "[Informācijas sistēmu un to darbībai nepieciešamo informācijas un komunikācijas tehnoloģiju resursu un pakalpojumu attīstības aktivitāšu un likvidēšanas uzraudzības kārtība](#)

informācijas sistēmas izstrādi, CSP ir viena no iestādēm, ar kuru jāsaskaņo sākotnējā projekta apraksta izstrāde. CSP mērķis ir kļūt par nacionālo kompetences centru, kas sniedz datu sasaistes un analīzes pakalpojumus. Savā ziņā CSP jau šobrīd pilda valsts datu pārziņa lomu oficiālās statistikas ietvaros izpildāmiem informācijas pieprasījumiem.

Ņemot vērā strauji mainīgo valsts digitālās infrastruktūras vidi un pieaugošo atkarību no administratīvo datu avotu pieejamības un kvalitātes, statistikas iestādes uzņemas jaunas, aktīvākas lomas nacionālajās datu ekosistēmās. Lai īstenotu Eiropas Datu pārvaldības akta ieviešanu Eiropas Savienībā, ES dalībvalstīm līdz 2023. gada septembrim ir jāpiešķir noteiktas datu pārvaldības lomas valsts iestādēm. Atšķirīgo juridisko, administratīvo sistēmu un prakses dēļ nav universālas pieejas, lai noteiktu nacionālās statistikas iestādes lomu nacionālajā datu ekosistēmā. Detalizētās ekspertīzes komanda aicina CSP pārdomāt savu turpmāko lomu nacionālajā datu ekosistēmā un rūpīgi apsvērt iespējamo kaitējumu un ieguvumus no vairākiem skatu punktiem, vienlaikus paturot prātā savus mērķus, resursu pieejamību un iespējamās nākotnes ienākumus, paplašinot darbības jomu.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R4. CSP būtu jāpārdomā sava turpmākā loma nacionālajā datu ekosistēmā un sadarbībā ar attiecīgajām iestādēm jāapspriež un jāīsteno savi priekšlikumi. (Saitīts ar uzlabojumiem: ESPK, 8.7., 1bis.1. un 2.4. rādītājs).

Latvijā gan CSP, gan citām statistikas iestādēm, kas izstrādā, sagatavo un izplata oficiālo statistiku, kā šīs statistikas izplatīšanas vieta ir noteikta oficiālās statistikas portāls. Oficiālās statistikas portālā statistikai var piekļūt, meklējot informāciju gan pēc attiecīgās statistikas tēmas, gan izmantojot meklēšanas funkciju. Katrai tēmai ir detalizētas apakštēmas, kurās var apskatīt galvenos rādītājus un statistikas datus tabulu, karšu vai citos formātos. Tās var sasaistīt arī ar preses relizēm vai publikācijām. Oficiālās statistikas portālā ir atsauces uz aprakstošajiem statistikas metadatiem, bet nav tiešas saites uz detalizētajām tēmām. Piekļuve atsevišķos gadījumos ir nodrošināta nepilnīgiem tabulu metadatiem – tie aptver kontaktinformāciju, datu atjaunināšanas informāciju un avotu. Visaptverošākiem aprakstošajiem metadatiem var piekļūt tikai no atsevišķas tīmekļa vietnes saites.

Trīs ONAs, kas piedalījās detalizētajā ekspertīzē, vēl nebija pārcēlušas savu oficiālo statistiku uz oficiālās statistikas portālu, un divām no tām savā tīmekļa vietnē nebija informācijas angļu valodā. Šo iestāžu izplatītā oficiālā statistika nebija viegli pieejama, un tai bija pievienotas ierobežotas atsauces uz aprakstošajiem metadatiem. Šīm iestādēm nebija statistikas publicēšanas kalendāra, kā arī kārtība attiecībā uz rīcību par kļūdu novēršanu publicētajā statistikā nebija pārredzama. Detalizētās ekspertīzes komanda uzzināja arī par piekļuvi statistikai pirms publicēšanas, kas nebija pietiekami pamatota, kontrolēta un publiskota.

Tā kā šīs problēmas var attiekties arī uz citām ONAs, kas nepiedalījās detalizētajā ekspertīzē, varētu būt lietderīgi vērsties pie visām ONAs, lai pārskatītu atbilstību ESPK tādās jomās kā izplatīšana, metadati, kļūdu labošana un piekļuve statistikai pirms publicēšanas.

Lai nodrošinātu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R5. CSP rūpīgi jāpārskata ONAs atbilstība ESPK un jāsadarbjas ar tām, lai nodrošinātu atbilstību ESPK jomās, kurās tā nav nodrošināta, piemēram, attiecībā uz statistikas metadatiem, izplatīšanu, piekļuves kārtību statistikai pirms publicēšanas un kļūdu labošanu izplatītajā statistikā. (Saitīts ar

neatbilstību prasībām: ESPK, 1bis.1. rādītājs)

CSP ir noteikta politika attiecībā uz piekļuvi datiem pirms to publicēšanas, kas ir daļa no CSP Statistikas izplatīšanas politikas. Izplatīšanas politikā noteikts, ka piekļuve datiem pirms to publicēšanas tiek piešķirta ierobežotam skaitam amatpersonu, lai dotu tām laiku analizēt, saprast un sagatavot savu viedokli par datiem. Pirms nodrošināt piekļuvi datiem pirms to publicēšanas, CSP izvērtē piekļuves nepieciešamību un ieguvumu sabiedrībai, kā arī noslēdz līgumu par datu konfidencialitāti. Saskaņā ar CSP Statistikas izplatīšanas politiku piekļuve datiem pirms to publicēšanas tiek piešķirta trim Ekonomikas ministrijas amatpersonām. Amatpersonas, kurām ir piešķirta piekļuve datiem pirms to publicēšanas preses relīzē, apņemas:

- nekādā veidā neizpaust preses relīzes datus vai saturu trešajām personām pirms to oficiālās publicēšanas,
- tieši vai netieši nepaust savu viedokli par preses relīzes datiem vai saturu pirms to oficiālās publicēšanas,
- nemēģināt aizkavēt nolikto preses relīzes publicēšanas datumu un laiku,
- nemainīt preses relīzes datus vai saturu,
- izmantot datus tikai, lai sagatavotos žurnālistu jautājumiem par sociālekonomisko parādību vai procesu, par kuru ir attiecīgā preses relīze.

Lai gan CSP piešķirtā piekļuve statistiskai informācijai pirms tās publicēšanas formāli tiek organizēta saskaņā ar ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda konstatēja CSP Statistikas izplatīšanas politikā neatrunātus pirms publikācijas piekļuves gadījumus. Papildus Ekonomikas ministrijas amatpersonām piešķirtajai piekļuvei, regulāra piekļuve bijusi arī ziņu aģentūrai, vienā gadījumā - asociācijai. Statistikas datu vispārējo tendenci atklāšana pirms publicēšanas konstatēta arī ministrijām, kas nav norādītas CSP Statistikas izplatīšanas politikā. Lai gan laiks, kurā iespējama piekļuve statistikas datiem pirms publicēšanas, ir salīdzinoši īss (parasti 30–60 minūtes), detalizētās ekspertīzes komanda pievērta uzmanību arī tam, ka informācija tiek nosūtīta pa e-pastu, un tādēļ, ja ir jā saglabā piekļuve datiem pirms to publicēšanas, būtu jāapsver iespēja izmantot drošāku šīs informācijas nosūtīšanas kanālu.

Lai nodrošinātu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R6. CSP būtu jāpārskata kārtība, kādā valdībai un citiem lietotājiem tiek nodrošināta piekļuve statistikas datiem pirms to publicēšanas, kas ir pretrunā objektivitātes principam. Lai saglabātu piekļuvi datiem pirms to publicēšanas, CSP jānodrošina, ka tā ir ierobežota, labi pamatota, kontrolēta un publiskota. (Saistīts ar neatbilstību prasībām: ESPK, 6.7. rādītājs)

5.2.2 Atbilstošu resursu nodrošināšana

Pamatojoties uz CSP Kvalitātes vadības sistēmai atbilstošu vajadzību novērtējumu, CSP ir izveidojusi spēcīgu vadības sistēmu sava budžeta plānošanai, izpildei un pārraudzībai. Lai optimizētu savu resursu izmantošanu, CSP pastāvīgi cenšas palielināt tās efektivitāti. Tomēr šie ieguldījumi var izrādīties nepietiekami, lai pārvarētu jaunus izaicinājumus un novērstu finansiālos ierobežojumus. Lai uzturētu augstu IT kapacitāti, ieviestu inovatīvas metodoloģijas un attīstītu saziņu ar plašāku lietotāju loku, CSP nepieciešams papildu finansējums un jauni finanšu avoti, piemēram, piedāvājot vairāk maksas pakalpojumus. Būtisks izaicinājums ir arī CSP spēja piesaistīt un noturēt augsta līmeņa darbiniekus ar atbilstošām prasmēm un kompetencēm. Līdz ar to detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka

Ekonomikas ministrijai jāapsver un jārisina atbilstošu resursu nodrošināšana CSP, kas ir galvenais CSP turpmāko gadu attīstības jautājums, lai nodrošinātu tai atbilstošu lomu oficiālās statistikas sistēmā.

Lai gan CSP uzskata, ka tās resursi ir pietiekami, lai pildītu savus pienākumus, tā nav spējusi nodrošināt atbilstošu atalgojumu visiem darbiniekiem. Galvenā uzmanība tika pievērsta pastāvīgai efektivitātes uzlabošanai un savas darbības pielāgošanai pieejamajiem resursiem. Detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka, tā kā lielākā daļa statistikas tiek sagatavota, izmantojot administratīvo datu avotus, papildu efektivitātes paaugstināšana nākotnē var izrādīties sarežģīta. Kvalitātes vadības sistēmas ietvaros CSP ir noteikta pamatota kārtība vajadzību noteikšanai un budžeta veidošanai trīs gadu periodam. Lai arī mēreni, tomēr regulāri kopš 2017. gada CSP budžets ir palielinājies, un 2022. gadā IT paredzētie finanšu līdzekļi dubultojās. Taču pieejamie resursi neapmierina vajadzību pēc papildu finansējuma, kas nepieciešams augsta līmeņa un specializēta personāla piesaistei. Detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka, pārskatot cenu noteikšanas modeli un paaugstinot sniegto maksas pakalpojumu vērtību, CSP varētu iegūt papildu finansējumu.

Augstais vakanču īpatsvars liecina, ka CSP nav pietiekami konkurētspējīga atalgojuma ziņā, lai piesaistītu augsta līmeņa darbiniekus. Tāpēc detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka augsti kvalificētu darbinieku piesaistei un nodrošināšanai nepieciešams palielināt atalgojuma līmeni, lai nodrošinātu, ka lielākā daļa nodarbināto saņem valsts sektora algu skalas viduspunktā amatam noteikto atalgojumu, bet augsta līmeņa eksperti saņem atalgojumu, kas ir tuvu amatam noteiktā valsts sektora atalgojuma skalas maksimumam. Detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka vakances varētu tikt aizpildītas ātrāk, paplašinot nepieciešamo kompetenču uzskaitījumu un, ja nepieciešams, meklējot darbiniekus ar daudzveidīgu akadēmisko izglītību un plašāku prasmju kopumu. CSP nepieciešams palielināt budžetu arī tādēļ, lai ievērotu grozījumus 2009. gada Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā, kas nosaka, ka amatam noteiktās mēnešalgu grupas minimums valsts iestādēm jāsasniedz līdz 2027. gada 1. janvārim.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R7. CSP būtu jāstiprina centieni iegūt lielāku finansējumu no valsts un no maksas pakalpojumiem, lai nodrošinātu konkurētspējīgāku atalgojumu visām darbinieku kategorijām un piesaistītu, noturētu darbiniekus, kā arī jāapsver plašāks prasmju kopums vakantajām amata vietām. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 3.1. rādītājs)

CSP vairākkārt ir brīdinājusi Ekonomikas ministriju par savām vajadzībām, lūdzot palielināt nepieciešamos resursus, kas nepieciešami civildienesta noteikumu izpildei, konkurētspējīga atalgojuma nodrošināšanai nodarbinātajiem, jaunas statistikas sagatavošanai un savu funkciju izpildes nodrošināšanai strauji mainīgajā vidē. Lai nodrošinātu uzticamus datus lēmumu pieņēmējiem un informētu plašu ieinteresēto pušu loku, ir nepieciešamas atbilstošas tehnoloģijas, paaugstināta profesionālā kapacitāte, inovatīva prakse un komunikācijas rīki. CSP jābūt labāk sagatavotai, lai reaģētu uz šiem izaicinājumiem. Ja sagaidāms, ka CSP turpinās savu straujo modernizāciju un īsteno savu kā inovatīva statistikas veidotāja potenciālu, būs nepieciešams lielāks budžeta finansējums.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R8. Attiecīgajām iestādēm būtu jāpalielina budžeta finansējums CSP, ņemot vērā nepieciešamību vēl vairāk palielināt oficiālās statistikas sniegto vērtību sabiedrībai, veicināt jaunu datu avotu

izmantošanu oficiālās statistikas nodrošināšanā un sasniegt plašāku statistikas lietotāju loku. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 3.1. rādītājs)

CSP ziņo, ka galvenokārt nekonkurētspējīgs atalgojums radījis grūtības piesaistīt augsti kvalificētus speciālistus. Šis trūkums var apdraudēt tās spēju veikt attīstības projektus un iesaistīties jaunu tehnoloģiju apgūvē. Personāla mainība tiek identificēta kā būtisks risks CSP galveno uzdevumu izpildē. Tā rezultātā rodas vakances un grūtības pieņemt darbā jaunus darbiniekus. Vakances tiek izsludinātas vairākas reizes, taču pieteikumu skaits ir zems, un vakances aizpildīšana var ilgt pat vairākus mēnešus. Līdz ar to CSP ir jāvelta laiks un resursi pretendentu piesaistei, jaunu darbinieku apmācībai un karjeras iespēju piedāvāšanai CSP. Nodarbināto apmācību pieeja varētu tikt izvērstā un diversificēta, lai atbilstu dažādām nodarbināto vajadzībām viņu karjeras attīstības ceļā, ņemot vērā to profesionālo izaugsmi, inovācijas un jaunus izaicinājumus. Detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka aktīva personāla atlases politika apvienojumā ar koncentrēšanos uz darbinieku apmācību, karjeras iespējām un darba apstākļiem varētu padarīt CSP par pievilcīgu darba vietu. Šāda politika ir jāatbalsta ar atbilstošu komunikāciju, tostarp ar sociālo mediju starpniecību.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R9. CSP jāattīsta aktīva cilvēkresursu vadība un jāreklamē sevi kā vēlamu un iekārojamu darba vietu, piemēram, izmantojot sociālos medijus. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 3.1. rādītājs)

CSP ir spēcīga IT infrastruktūra un sarežģītas datu apstrādes sistēmas, kas ir pielāgotas, lai uzlabotu izmaksu lietderību un efektivitāti visos statistikas nodrošināšanas procesa posmos. Iestādes tehnisko resursu regulāra plānošana, tostarp datortehnikas un programmatūru atjaunošana, ir būtisks aspekts produktīvas un efektīvas IT infrastruktūras uzturēšanā. Taču plānotā reforma valsts pārvaldē, kas ietver centralizēto datu centru izveidi, varētu apgrūtināt CSP plānošanas procesu.

Lai gan no ministrijas viedokļa pāreja uz datu centru var šķist dzīvotspējīgs risinājums, tomēr jāņem vērā potenciālie riski un nenoteiktības. Piemēram, pāreja uz centralizēto datu centru var nebūt lētāka, un jautājums par licencēšanas izmaksām joprojām nav skaidrs. Turklāt citu institūciju pieredze liecina, ka tehniskās problēmas datu centros ne vienmēr tiek ātri atrisinātas, un tas varētu būtiski ietekmēt CSP darbību. Ņemot vērā oficiālās statistikas kritiski svarīgo nozīmi, jebkurš darbības traucējums vai kavēšanās var radīt nopietnas sekas gan organizācijai, gan tās ieinteresētajām pusēm.

Tāpēc CSP ir svarīgi rūpīgi izvērtēt iespējamos riskus un neskaidrības, kas saistītas ar pārcelšanos uz centralizēto datu centru, un apsvērt citas iespējas savu tehnisko resursu pārvaldībai. Vienlaikus CSP vajadzētu konsultēties ar citām Eiropas nacionālajām statistikas iestādēm, kas jau iepriekš ir piedzīvojušas līdzīgas reformas, un jāmeklē pagaidu risinājumi, lai nodrošinātu savas darbības nepārtrauktību līdz kļūst skaidrāka reformas ietekme uz tās tehniskajiem resursiem. Iegūtā informācija CSP būtu jāapkopo iekšējā dokumentā, kas būtu jāapspriež iekšēji un, iespējams, jāiesniedz arī attiecīgajām iestādēm.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R10. CSP būtu jāsapatavo un, iespējams, jāiesniedz attiecīgajām iestādēm dokuments, kurā būtu izvērtēts ilgtermiņa kaitējums un ieguvumi, kas saistīti ar iespējamo migrāciju no tās datu serveriem uz centralizēto datu centru; kurā analizēta datu migrācijas ietekme uz datu konfidencialitāti, izmaksām un uzglabāšanas vietnes pieejamību jaunu datu avotu turpmākai izmantošanai. (Saistīts

ar uzlabojumiem: ESPK, 5.5. un 3.1. rādītājs)

5.2.3 Statistikas procesu uzlabošana

CSP, strādājot pie procesu uzlabošanas, ir izdevies ievērojami samazināt respondentu atbilžu sniegšanas slogu apsekojumos. Tas panākts, palielinot administratīvo datu avotu izmantošanu, optimizējot izlases lielumus un definējot vienotu pieeju administratīvo datu avotu izmantošanai Kvalitātes vadības sistēmā (KVS). Kopumā detalizētās ekspertīzes komandai nav bažu par ESPK principu ieviešanu statistikas nodrošināšanas procesos. Tomēr detalizētās ekspertīzes komanda saskata problēmas CSP respondentu sloga mazināšanā un visaptverošas metadatu sistēmas trūkumā.

CSP ir pierādījusi, ka pēdējos gados ir izdevies samazināt respondentu slogu, piemēram, 2021. gada tautas un mājokļu skaitīšanā tika izmantoti vairāk nekā 40 reģistri un datubāzes, datu vākšana bieži notiek sadarbībā ar citām ministrijām, tiek izmantoti alternatīvi datu avoti, optimizēts izlases lielums uzņēmējdarbības statistikā. Tomēr detalizētās ekspertīzes komanda atzīst, ka pastāv zināmi ierobežojumi izlases apjoma samazināšanai nozarēs, kurās dominē daži lieli uzņēmumi vai daudzi mazie un vidējie uzņēmumi, jo īpaši tik mazā valstī kā Latvija. Respondentiem tiek dota arī iespēja anketās norādīt, cik daudz laika viņi ir pavadījuši, aizpildot pieprasīto informāciju, kas uzskatāms par labu praksi. CSP skaidroja, ka informācija par paredzamo respondentu slogu ir daļa no MK noteikumiem, ar kuriem tiek apstiprināta jaunu datu vākšana, un šim nolūkam respondentu slogs tiek noteikts kvantitatīvi.

Tomēr detalizētās ekspertīzes komanda neatrada pierādījumus tam, ka respondentu slogs, jo īpaši uzņēmumiem, tiek sistemātiski kvantitatīvi noteikts gan *ex ante*, gan *ex post* un ka šī (apkopotā) informācija tiek publicēta. Regulāra respondentu sloga izmaiņu kvantitatīvā noteikšana un publicēšana, izmantojot starptautiski atzītu metodi, piemēram, standarta izmaksu modeli vai jebkuru citu valsts līmenī ieteiktu modeli, laika gaitā varētu palīdzēt veicināt CSP centienus ierobežot respondentu slogu gan valsts iestādēm, gan uzņēmumiem. Rezultātā varētu uzlaboties respondences līmenis un jaunu statistikas produktu izstrāde. Informāciju par respondentu slogu varētu integrēt arī CSP pārskatu, plānošanas un finanšu analizē vai Līdzsvarotās stratēģijas informācijas sistēmā (LSiS).

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R11. CSP būtu jāpopularizē laika gaitā samazinātais respondentu slogs apsekojumos, kā arī labāk jāizmanto šie rezultāti sarunās ar valsts iestādēm un datu sniedzējiem. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 9.2. rādītājs)

CSP ir uzņēmusies dažādas iniciatīvas, lai statistikas nodrošināšanas vajadzībām izmantotu administratīvos un citus datu avotus, tādējādi samazinot izmaksas un respondentu slogu, un ir definējusi vienotu pieeju šādu datu izmantošanai savā Kvalitātes vadības sistēmā (KVS). 2021. gada tautas un mājokļu skaitīšana balstījās tikai uz administratīvajiem datiem, savukārt 64 % no 2020. gada lauksaimniecības skaitīšanas rādītājiem tika iegūti no reģistru datiem. Kā arī EU-SILC veidlapas CSP svītvoja dažus jautājumus, jo nepieciešamo informāciju bija iespējams iegūt no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras.

Saskaņā ar Statistikas likuma 15. panta otro daļu gan publiskajām, gan privātajām juridiskajām personām ir pienākums pēc statistikas iestādes pamatota pieprasījuma statistikas vajadzībām sniegt CSP datus no saviem administratīvo datu avotiem, tostarp ierobežotas pieejamības informāciju. Uzņēmumi var izmantot savu nodokļu maksātāja numuru, lai pārbaudītu, kāda statistiskā informācija

katru gadu ir jāsniedz, un pēc tam iesniegt savus datus, izmantojot CSP piedāvāto Elektronisko datu vākšanas sistēmu (EDV).

Jau vairākus gadus CSP sadarbojas ar privātajiem datu īpašniekiem, lai iegūtu datus oficiālajai vai eksperimentālai statistikai. Liela mobilo tālrunu operatora dati tika izmantoti, lai novērtētu iedzīvotāju mobilitāti dienā un naktī (darba tirgus statistikai) un tūrisma modeļus. Dati par preču pirkumiem vienā no Latvijas lielveikalu tīkliem tika izmantoti, lai novērtētu to izmantošanu statistikā, jo īpaši domājot par nākamo mājsaimniecību budžeta apsekojumu. Lai gan šie ir pozitīvi soļi, tomēr detalizētās ekspertīzes komanda saprot, ka attiecības ar privāto datu īpašniekiem var būt jutīgas, jo īpaši konkurences apstākļos ar augstu tirgus koncentrāciju.

Detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka ir svarīgi, lai CSP iespēju robežās turpinātu piekļūt jauniem datu avotiem, aktīvi izmantotu šos datus eksperimentālajā statistikā un regulārajā datu sagatavošanā, kā arī veicinātu sadarbību ar privātajiem datu turētājiem. Tradicionālo apsekojumu aizstāšana ar jauniem datu avotiem ir īpaši svarīga, ņemot vērā spiedienu uz oficiālās statistikas sistēmas resursiem. Attiecībās ar privātajiem datu turētājiem CSP jāuzsver to ieguvumi no datu sniegšanas statistikas nolūkos (piemēram, tiek samazinātas izmaksas, samazināts uzņēmumu un iedzīvotāju slogs statistikas anketu aizpildīšanā un iespējams iegūt savlaicīgāku statistiku), jāuzsver arī CSP īstenotie statistiskās konfidencialitātes politikas nosacījumi.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R12. CSP jāturpina pētīt un izmantot iespējas izmantot jaunus datu avotus, lai samazinātu datu sniegšanas slogu, uzlabotu savlaicīgumu, palielinātu efektivitāti un sagatavotu jaunu statistiku. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 10.3., 9.4. un 9.5. rādītājs)

CSP oficiālās statistikas portālā izplata nepilnīgus aprakstošos metadatus. Metadatus nevar izgūt kopā ar statistikas datiem, bet tikai, izmantojot atsevišķu saiti tīmekļa vietnē. Visai statistikai ir daži "pamata" metadati, kas attiecas uz Vienotās integrētās metadatu struktūras versiju 2.0 (SIMS 2.0). Taču uz SIMS 2.0 balstītie metadati CSP tīmekļa vietnē nav pilnīgi aizpildīti izlases kārtā izvērtētajiem statistikas produktiem. CSP nav centralizētas metadatu pārvaldības sistēmas, kā arī nav metadatu kvalitātes nodrošināšanas funkcijas, ar kuru varētu sniegt norādījumus par to, kā aizpildīt visu SIMS struktūru visiem statistikas produktiem.

CSP ir visaptveroša kvalitātes vadības sistēma, kas balstīta uz tādiem starptautiskiem standartiem kā ISO 9001 un ISO 27001, un izpratne par kvalitāti šķiet stabila visā organizācijā. Tomēr šķiet, ka visaptveroša un saskaņota metadatu sistēma vēl nav daļa no šīs kvalitātes vadības sistēmas, jo detalizētās ekspertīzes komanda konstatēja saskaņotu metadatu trūkumu. Daži lietotāji atzina, ka viņu izmantotajai statistikai/ datiem trūkst pilnīgu metadatu, taču uzskata, ka CSP darbinieki ir izpalīdzīgi un gatavi sniegt nepieciešamos paskaidrojumus.

Lai gan CSP jau ir ieviesusi SIMS struktūru, tomēr tā vēl ir jāpilnveido. Paplašinot esošo metadatu sistēmu ar visaptverošu metadatu sistēmu, visus kvalitātes ziņojumus varētu uzlabot, izmantojot vienotu integrētu metadatu struktūru vienā kopīgā metadatu sistēmā. Tas savukārt dotu iespēju no vienotās integrētās metadatu struktūras izvēlēties attiecīgos laukus, kas nepieciešami dažādām metadatu ziņošanas vajadzībām. Tas varētu samazināt kopējo dokumentācijas slogu statistikas sagatavotājiem un nodrošināt saskaņotu metadatu ziņošanu gan starptautiskajiem, gan nacionālajiem lietotājiem.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R13. CSP jāizstrādā visaptveroša metadatu sistēma, ar kuru var nodrošināt pārskatu par visiem aprakstošajiem metadatiem, tostarp statistikas produktu klasifikācijām, jēdzieniem un dokumentāciju. Sistēmā jāievieš norādījumi par to, kā aizpildīt metadatus atbilstoši Vienotai integrētai metadatu struktūrai (SIMS) visiem statistikas produktiem. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 8.4., 15.1. un 15.5. rādītājs)

5.2.4 Statistikas publikāciju pieejamības uzlabošana

CSP ir būtiski uzlabojusi statistikas izplatīšanas procesus, izveidojot modernu oficiālās statistikas portālu, kas paredzēts visas oficiālās statistikas sistēmā esošās oficiālās statistikas izplatīšanai. Detalizētās ekspertīzes komandai nav bažu par to, kā tiek īstenoti ESPK principi, kas saistīti ar statistikas rezultātiem. Tomēr detalizētās ekspertīzes komanda saskata iespēju veikt uzlabojumus saistībā ar kļūdu apstrādi, publicēšanas kalendāru un sistemātiskāku, aktīvāku pieeju reaģēšanai uz statistikas neatbilstošu izmantošanu un publisku kritiku.

Lai gan pašreizējam CSP priekšniekam ir liela pieredze, kas ļauj pareizi novērtēt tos gadījumus, kuros nepieciešama publiska reakcija, tomēr detalizētās ekspertīzes komanda iesaka CSP nākotnē izveidot sistemātisku pieeju reaģēšanai attiecībā uz sabiedrības reakciju par statistiku, pamatojoties uz vispārārtzītām un dokumentētām procedūrām.

Detalizētās ekspertīzes komanda atbalsta proaktīvu pieeju publiskai reaģēšanai uz kritiku un neatbilstošu datu izmantošanu, jo tas ir nepieciešams, lai saglabātu uzticamību un atbildību, un novērstu neatbilstošu datu izmantošanu nākotnē.

R14. CSP jāturpina pilnveidot iekšējās procedūras, kas saistītas ar tās publisko reakciju uz saņemto kritiku un statistikas neatbilstošu izmantošanu, jāīsteno aktīvāka nostāja attiecībā uz publisku reakciju. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 1.7. rādītājs)

Kļūdu labošanas kārtība ir aprakstīta CSP Kvalitātes vadības sistēmā. Ja publicētajā statistikā tiek atklātas kļūdas, ir noteiktas procedūras, kā tās pēc iespējas ātrāk izlabot. Ja kļūda ir būtiska un var izraisīt izmaiņas tendencēs vai secinājumos, tā tiek atzīmēta, lai brīdinātu lietotājus par veiktajām izmaiņām. Statistikai ar plānotām datu revīzijām informācija par kļūdām tiek novērtēta. Ja kļūda neietekmēs statistikas interpretāciju, tā varētu tikt labota atbilstoši plānotajam revīziju ciklam. Veicot labojumus, lietotāji tiek informēti, ka publicētajā statistikā ir radusies kļūda un tā tika izlabota. Detalizētāka informācija par labojumiem lietotājiem nav redzama, tie nevar identificēt laboto informāciju publicēšanas kalendārā.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R15. CSP jāpilnveido procedūras, kas saistītas ar kļūdu labošanu publicētajā statistikā, lai nodrošinātu labāku kļūdu labošanas pārredzamību statistikas lietotājiem. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 6.3. rādītājs)

Kopējā oficiālās statistikas portālā CSP uztur un publicē interaktīvu visas oficiālās statistikas sistēmas datu plānotās publicēšanas kalendāru. Kalendārs ir labi izstrādāts un ļauj lietotājiem ērtā veidā apskatīt

gan gaidāmās publikācijas, gan pieklūt nesēn publicētajiem datiem. Ja rodas atkāpes, lietotāji tiek informēti un publikāciju kalendārā tiek noteikts jaunais publicēšanas datums. Lai gan iepriekšējie publicēšanas datumi ir pieejami cilnē "Pārceļts", tomēr informācija par pārceļšanas iemesliem nav pieejama, un, tiklīdz publikācija ir publicēta, sabiedrībai ir pieejams tikai jaunais publicēšanas datums. Tomēr lietotājiem vajadzētu būt iespējai arī izsekot novirzēm atbilstoši statistikas jomai un atbildīgajam ražotājam. Tāpēc detalizētās ekspertīzes komanda iesaka CSP sniegt informāciju par publicēšanas datumu izmaiņām un noviržu iemesliem, ideālā gadījumā – publikāciju kalendārā.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R16. CSP jāsniedz informācija par statistikas publicēšanas datumu izmaiņām un jebkādiem izmaiņu iemesliem. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 13.4. rādītājs).

CSP piedāvā maksas pakalpojumus un pēc pieprasījuma sagatavo statistikas datus, ja pieprasītās statistikas sagatavošana nav noteikta Oficiālās statistikas programmā. Pēc pieprasījuma sagatavotie dati daudzos gadījumos netiek publicēti oficiālās statistikas portālā. Ja pēc pieprasījuma izstrādāto statistiku var sagatavot no esošajiem datiem, CSP piedāvā maksas pakalpojumu. Lai gan informācija par maksas pakalpojumiem, kontaktinformācija un cenrādis ir publicēts CSP tīmekļa vietnē, tomēr detalizētās ekspertīzes komanda uzskata, ka būtu jāsniedz plašāka informācija gan par maksas pakalpojumiem, gan pasūtījuma rezultātā sagatavotās statistikas datu veidiem un apjomu. Informācijas pilnveidošana par piedāvātajiem pakalpojumu veidiem, piemēram, iepriekš sniegtajiem CSP maksas pakalpojumiem un pēc pieprasījuma sagatavoto statistiku, varētu veicināt šādu pakalpojumu popularizēšanu potenciālajiem datu lietotājiem.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R17. CSP jāpalielina pārredzamība attiecībā uz visiem pēc pieprasījuma sagatavotajiem statistikas datiem un sniegtajiem maksas pakalpojumiem. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 15.3. rādītājs)

5.2.5 Orientācijas uz lietotājiem stiprināšana

CSP aktīvi iesaistās komunikācijā ar statistikas lietotājiem, un detalizētās ekspertīzes komandai neradās bažas par to, kā tiek īstenoti principi, kas saistīti ar orientāciju uz klientu. Tomēr detalizētās ekspertīzes laikā tika konstatētas jomas, kurās CSP un ONAs varētu veikt uzlabojumus ārpus ESPK, piemēram, attiecībā uz centieniem sasniegt jaunas lietotāju grupas.

CSP ir aktīva komunikācijas stuktūrvienība. Tiek izmantotas vairākas platformas un rīki, un CSP aktīvi uzrunā lietotājus, izmantojot sociālos medijus. CSP uztur ciešas attiecības ar medijiem un citiem galvenajiem statistikas lietotājiem, piemēram, ministriem, universitātem un uzņēmēju asociācijām.

Detalizētās ekspertīzes apmeklējuma laikā aptaujātie dažādie lietotāji un ieinteresētās puses norādīja, ka augstu vērtē gan CSP nodrošināto statistiku, gan procedūras, kas ieviestas, lai uzlabotu pieejamību statistikai. Pētnieki ir apmierināti ar CSP sniegtajām iespējām un mediju pārstāvji var viegli sazināties ar attiecīgajām kontaktpersonām, kad ir nepieciešami papildu skaidrojumi par datiem.

Vairākas reizes detalizētās ekspertīzes komanda dzirdēja viedokli, ka sabiedrība par statistiku neinteresējas. Ir radies iespaids, ka gan CSP pārstāvjiem, gan satiktajiem statistikas lietotājiem tas šķita likumsakarīgi un maz ko varētu darīt, lai to mainītu. Tomēr detalizētās ekspertīzes komanda uzskata:

tā kā oficiālā statistika ir būtisks demokrātijas veicinātājs, būtu jācenšas veicināt iedzīvotāju statistisko prātību, lai nodrošinātu izpratni par neatkarīgas un objektīvas statistikas nozīmi sabiedrībai svarīgos jautājumos. Tas attiecināms ne tikai uz zināmu profesionālu lietotāju informētības nodrošināšanu statistikas jomā. Tāpēc CSP būtu jānosaka aktivitātes, kas nepieciešamas, lai sistemātiski atpazītu un sasniegtu plašāku lietotāju loku.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R18. CSP jāiegulda resursi, lai labāk izprastu un apmierinātu plašāka statistikas lietotāju loka vajadzības un izstrādātu visaptverošu komunikācijas stratēģiju ar mērķi paplašināt lietotāju iesaisti un sistemātiski apzināt, un sasniegt jaunus lietotājus, kas pārstāv Latvijas sabiedrību. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 11.1., 11.2. un 3.1. rādītājs)

Eiropas statistiku ražojošās oficiālās statistikas iestādes (ONAs), kas piedalījās detalizētajā ekspertīzē, savu oficiālo statistiku neizplata, izmantojot oficiālās statistikas portālu. SPKC nav tīmekļa vietnes angļu valodā, un tas nav pārvietojis savu statistiku uz oficiālās statistikas portālu. LVĢMC tīmekļa vietne ir pieejama arī angļu valodā, taču arī tas savu statistiku nav pārvietojis uz oficiālās statistikas portālu. LVĢMC tīmekļa vietnē statistika ir pieejama, bet nav pieejami metadati. AREI nav pieejama tīmekļa vietne angļu valodā un tas nav pārvietojis savu oficiālo statistiku uz oficiālās statistikas portālu.

Tā kā šie jautājumi ir aktuāli arī dažās citās ONAs, kas detalizētajā ekspertīzē nepiedalījās, CSP būtu jāaicina visas ONAs, kas izstrādā, sagatavo un izplata Eiropas statistiku, izstrādāt plānu, lai pārvietotu savus statistikas datus uz CSP uzturēto oficiālās statistikas portālu un savās tīmekļa vietnēs izveidot saites uz publicēto statistiku ar skaidri atpazīstamu virsrakstu.

Lai uzlabotu atbilstību ESPK, detalizētās ekspertīzes komanda iesaka:

R19. Lai padarītu Eiropas statistiku pieejamu plašākai auditorijai, visām Eiropas statistiku ražojošām oficiālās statistikas iestādēm (ONAs) jāuzlabo statistikas izplatīšanas sniegums, izplatot savu statistiku un saistītos metadatus oficiālās statistikas portālā un/ vai savās tīmekļa vietnēs, izveidojot saites uz publicēto statistiku ar skaidri identificējamu nosaukumu. (Saistīts ar uzlabojumiem: ESPK, 15.1. un 15.5. rādītājs)

5.3 CSP KĀ OFICIĀLĀS STATISTIKAS SISTĒMAS VADOŠĀS IESTĀDES UN DETALIZĒTĀS EKSPERTĪZES NACIONĀLĀ KOORDINATORA VIEDOKLIS PAR REKOMENDĀCIJĀM, KAS ATŠĶIRAS NO DETALIZĒTĀS EKSPERTĪZES EKSPERTU VĒRTĒJUMA

Nav

A PIELIKUMS – VIZĪTES DARBA KĀRTĪBA

Laiks	Tēma	Dalībnieki
1. diena – 2023. gada 20. februāris		
9:00-10:00	Sagatavošanās sanāksme ar nacionālo koordinācijas dienestu	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi CSP: Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore Agnese Lasmane, Kvalitātes vadības daļas vadītāja Ilze Žoida, Kvalitātes vadības daļas eksperte
10:00-10:15	Sasveicināšanās un iepazīšanās ar programmu, darba kārtības pieņemšana un organizatoriski jautājumi	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi CSP: Aija Žigure, priekšiece Norberts Tālers, priekšnieka vietnieks Kaspars Misāns, priekšnieka vietnieks Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore Ieva Začeste, Juridiskā un pārvaldes organizācijas departamenta direktore Janīna Dišereite, Stratēģiskās plānošanas un resursu vadības departamenta direktore Pāvels Onufrijevs, Informātikas departamenta direktors Uldis Ainārs, Informācijas un komunikācijas departamenta direktors Baiba Zukula, Sociālās statistikas departamenta direktore Armands Plāte, Lauksaimniecības un vides statistikas departamenta direktors Intars Abražuns, Makroekonomiskās statistikas departamenta direktors Ilze Skujeniece, Uzņēmumu statistikas departamenta direktore Ramona Skakunova, Statistikas datu apstrādes departamenta direktore Ieva Zemeskalna, Eiropas Savienības lietu koordinācijas daļas vadītāja

10:15-11:15	Oficiālās statistikas sistēmas prezentēšana	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi CSP: Aija Žigure, priekšiece
		Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore Ieva Začeste, Juridiskā un pārvaldes organizācijas departamenta direktore
11:15-11:30	Kafijas pauze	
11:30-12:30	Progress un nākotnes plāni	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi CSP: Aija Žigure, priekšiece Norberts Tālers, priekšnieka vietnieks Kaspars Misāns, priekšnieka vietnieks Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore Ieva Začeste, Juridiskā un pārvaldes organizācijas departamenta direktore
12:30-13:30	Pusdienas	
13:30-15:00	Profesionālā neatkarība un Statistikas likums, ar to saistītie tiesību akti	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi CSP: Aija Žigure, priekšiece Norberts Tālers, priekšnieka vietnieks Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore Ieva Začeste, Juridiskā un pārvaldes organizācijas departamenta direktore Gundega Kuzmina, Informācijas un komunikācijas departamenta direktora vietniece
15:00-15:15	Kafijas pauze	

15:15-16:45	Koordinācija un sadarbība	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi CSP: Kaspars Misāns, priekšnieka vietnieks Norberts Tālers, priekšnieka vietnieks Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore Baiba Zukula, Sociālās statistikas departamenta direktore Armands Plāte, Lauksaimniecības un vides statistikas departamenta direktors Ieva Zemeskalna, Eiropas Savienības lietu koordinācijas daļas vadītāja
16:45-18:00	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komandas diskusija	
Laiks	Tēma	Dalībnieki
2. diena – 2023. gada 21. februāris		

09:00-10:40	Programmēšana, plānošana un resursi	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi CSP: Aija Žigure, priekšniece Norberts Tālers, priekšnieka vietnieks Janīna Dišereite, Stratēģiskās plānošanas un resursu vadības departamenta direktore Pāvels Onufrijevs, Informātikas departamenta direktors Ieva Začeste, Juridiskā un pārvaldes organizācijas departamenta direktore Baiba Zukula, Sociālās statistikas departamenta direktore Armands Plāte, Lauksaimniecības un vides statistikas departamenta direktors Intars Abražuns, Makroekonomiskās statistikas departamenta direktors Ilze Skujeniece, Uzņēmumu statistikas departamenta direktore Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore Ramona Skakunova, Statistikas datu apstrādes departamenta direktore
10:40-10:55	Kafijas pauze	

10:55-12:25	Kvalitāte	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi CSP: Norberts Tālers, priekšnieka vietnieks Kaspars Misāns, priekšnieka vietnieks Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore Baiba Zukula, Sociālās statistikas departamenta direktore Armands Plāte, Lauksaimniecības un vides statistikas departamenta direktors Intars Abražuns, Makroekonomiskās statistikas departamenta direktors Ilze Skujeniece, Uzņēmumu statistikas departamenta direktore Gundega Kuzmina, Informācijas un komunikācijas departamenta direktora vietniece Ieva Aināre, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktora vietniece
12:25-13:30	Pusdienas	
13:30-15:00	Metodoloģija, datu vākšana, datu apstrāde un administratīvie dati	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi

		CSP: Kaspars Misāns, priekšnieka vietnieks Norberts Tālers, priekšnieka vietnieks Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore Pāvels Onufrijevs, Informātikas departamenta direktors Ieva Začeste, Juridiskā un pārvaldes organizācijas departamenta direktore Baiba Zukula, Sociālās statistikas departamenta direktore Armands Plāte, Lauksaimniecības un vides statistikas departamenta direktors Intars Abražuns, Makroekonomiskās statistikas departamenta direktors Ilze Skujeniece, Uzņēmumu statistikas departamenta direktore Ramona Skakunova, Statistikas datu apstrādes departamenta direktore
15:00-15:15	Kafijas pauze	

15:15-16:45	Izplatīšana un konfidencialitāte	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi CSP: Aija Žigure, priekšiece Norberts Tālers, priekšnieka vietnieks Kaspars Misāns, priekšnieka vietnieks Uldis Ainārs, Informācijas un komunikācijas departamenta direktors Gundega Kuzmina, Informācijas un komunikācijas departamenta direktora vietniece Ieva Začeste, Juridiskā un pārvaldes organizācijas departamenta direktore Madaras Deaks, Juridiskā un pārvaldes organizācijas departamenta direktora vietnieks Jānis Jonikāns, Informācijas drošības vadītājs Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore
16:45-17:45	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komandas diskusija	
Laiks	Tēma	Dalībnieki
3. diena – 2023. gada 22. februāris		
09:00-10:15	Tikšanās ar Latvijas Vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centru (ONA)	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi ONA: Intars Čakars, Ķīmisko vielu un bīstamo atkritumu nodaļas vadītājs
		Lauris Siņics, Iekšzemes ūdeņu nodaļas vecākais speciālists CSP: Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore
10:15-10:30	Kafijas pauze	

10:30-11:45	Tikšanās ar Slimību profilakses un kontroles centru (ONA)	<p>Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi</p> <p>ONA: Jana Lepiksone, Pētniecības un veselības statistikas departamenta direktore Jānis Misiņš, Veselības statistikas nodaļas vadītājs</p> <p>CSP: Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore</p>
11:45-12:45	Pusdienas	
12:45-14:00	Tikšanās ar Agrolesursu un ekonomikas institūtu (ONA)	<p>Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi</p> <p>ONA: Valda Bratka, Agrobiznesa informācijas un analīzes daļas vadītāja Armands Vēveris, Eksperts/ pētnieks, Dainis Strumpe, Ekonomists/ zinātniskais asistents</p> <p>CSP: Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore</p>
14:00-14:15	Kafijas pauze	
14:15-14:45	Vispārējā noslēguma sesija ar visām ONA, kas sagatavo Eiropas statistiku un piedalās detalizētās ekspertīzes vizītē	<p>Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi</p> <p>ONAs: Intars Čakars, LVĢMC Ķīmisko vielu un bīstamo atkritumu nodaļas vadītājs Lauris Siņics, LVĢMC Iekšzemes ūdeņu nodaļas vecākais speciālists Jana Lepiksone, SPKC Pētniecības un veselības statistikas departamenta direktore Jānis Misiņš, SPKC Veselības statistikas nodaļas vadītājs Valda Bratka, AREI Agrobiznesa informācijas un analīzes daļas vadītāja Armands Vēveris, AREI eksperts/ pētnieks Dainis Strumpe, AREI ekonomists/ zinātniskais asistents</p>

		<p>CSP: Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore Agnese Lasmane, Kvalitātes vadības daļas vadītāja Ilze Žoida, Kvalitātes vadības daļas eksperte</p>
14:45-15:45	Tikšanās par jauniem datu avotiem	<p>Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi</p> <p>CSP: Kaspars Misāns, priekšnieka vietnieks Ieva Začeste, Juridiskā un pārvaldes organizācijas departamenta direktore, Baiba Zukula, Sociālās statistikas departamenta direktore Armands Plāte, Lauksaimniecības un vides statistikas departamenta direktors Intars Abražuns, Makroekonomiskās statistikas departamenta direktors Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore</p>
15:45-17:00	Tikšanās ar jaunākajiem darbiniekiem	<p>Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi</p> <p>CSP: Matīss Žuravļevs, Rūpniecības un būvniecības statistikas daļas vadītājs Kārlis Bernāns, Darba samaksas statistikas daļas eksperts Dmitrijs Medvedevs, Rūpniecības un būvniecības statistikas daļas eksperts Egija Biete, Resursu plānošanas, analīzes un koordinācijas daļas projektu vadītāja Toms Zaltāns, Statistikas plānošanas un standartizācijas daļas eksperts Liliāna Roze, Matemātiskā nodrošinājuma daļas statistikas matemātiķe Santa Zaļkalne, Sociālās statistikas datu apkopošanas un analīzes daļas eksperte Anna Aļošina, Gada nacionālo kontu daļas eksperte Artūrs Luņevs, Izplatīšanas risinājumu daļas programmētājs</p>

17:00-18:00	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komandas diskusija	
Laiks	Tēma	Dalībnieki
4. diena – 2023. gada 23. februāris		
09:00-10:00	Tikšanās ar galvenajiem (administratīvajiem) datu sniedzējiem	<p>Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi</p> <p>Administratīvo datu sniedzēji: Izglītības un zinātnes ministrija Aija Rudmane, Informācijas tehnoloģiju departamenta pakalpojumu vadītāja Madara Āžele, Izglītības departamenta eksperte</p> <p>Lauku atbalsta dienests Jānis Valģis, Stratēģijas plānošanas un analīzes daļas vadītāja vietnieks Aiga Mālere, Stratēģijas un Eiropas Savienības Fondu uzraudzības departamenta direktore</p> <p>Lauksaimniecības datu centrs Lauris Vēriņš, Datu savākšanas un atlases nodaļas vadītājs</p> <p>Valsts zemes dienests Vents Priedoliņš, Kadastra attīstības vadītājs</p> <p>Nacionālais veselības dienests Zita Karjuša, Datu pārvaldības un analīzes nodaļas sistēmanalītiķe Signe Širova, Datu pārvaldības un analīzes nodaļas vadītāja</p> <p>Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra Evita Česka, Statistikas daļas vadītāja</p> <p>CSP: Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore</p>
10:00-10:15	Kafijas pauze	
10:15-11:30	Tikšanās ar Statistikas padomi	<p>Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi</p> <p>Statistikas padome: Aija Žigure, Statistikas padomes priekšsēdētāja, CSP priekšiece</p>

		<p>Vladislavs Vesperis, Statistikas padomes loceklis, Pārresoru koordinācijas centra pārstāvis</p> <p>Solveiga Siliņa, Statistikas padomes locekle, Labklājības ministrijas pārstāve</p> <p>Biruta Sloka, Statistikas padomes locekle, Latvijas Statistiķu asociācijas pārstāve</p> <p>CSP: Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore</p>
11:30-12:30	<p>Tikšanās ar galvenajiem lietotājiem – ministrijām un citām valsts/privātām institūcijām (tostarp centrālo banku kā lietotāju)</p>	<p>Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi</p> <p>Ministrijas un citas valsts/privātās iestādes:</p> <p>Ekonomikas ministrija Dace Zīle, Analītikas dienesta vadītāja</p> <p>Izglītības un zinātnes ministrija Diāna Laipniece, Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktora vietniece politikas īstenošanas un uzraudzības jomā</p> <p>Finanšu ministrija Dainis Stikuts, Tautsaimniecības analīzes departamenta direktora vietnieks, Makroekonomikas nodaļas vadītājs</p> <p>Labklājības ministrija Evija Kūla, Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta direktora vietniece Sanita Vasiļjeva, Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta direktore</p> <p>Latvijas Banka Daiga Gaigala-Ližbovska, Statistikas pārvaldes Statistikas sagatavošanas daļas vadītāja</p> <p>SIA "Grupa93" Jurijs Kondratenko, projektu vadītājs, ekonomists</p> <p>AS "RB Rail" Ģirts Bramans, stratēģisko ieinteresēto pušu vadītājs</p> <p>CSP:</p>

		Kaspars Misāns, priekšnieka vietnieks Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore
12:30-13:30	Pusdienas	
13:30-14:30	Tikšanās ar galvenajiem lietotājiem – uzņēmēju asociācijām un federācijām, arodbiedrībām, kā arī lietotāju komitejas pārstāvjiem	<p>Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi</p> <p>Galvenie lietotāji: Latvijas Darba devēju konfederācija Jānis Hermanis, finanšu un nodokļu eksperts</p> <p>Latvijas Pašvaldību savienība Jānis Upenieks, sistēmu analītiķis Māris Pūķis, vecākais padomnieks</p> <p>Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības asociācija Toms Grīnfelds, valdes priekšsēdētājs</p> <p>Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija Andris Melnūdris, ģenerāldirektors</p> <p>CSP: Kaspars Misāns, priekšnieka vietnieks Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore</p>
14:30-14:45	Kafijas pauze	
14:45-15:45	Tikšanās ar galvenajiem lietotājiem – medijiem	<p>Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi</p> <p>Mediji: Nacionālā informācijas aģentūra LETA Inguna Ukenābele, LETA apskatu galvenā redaktore</p> <p>Dienas Bizness Jānis Goldbergs, žurnālists Juris Paiders, neatkarīgs autors</p> <p>Latvijas Avīze Olafs Zvejnieks, laikraksta nedēļas pielikuma "Latvijas Bizness" redaktors</p> <p>Latvijas sabiedriskie mediji, lsm.lv ziņu portāls (eng.lsm.lv) Mike Collier, žurnālists</p> <p>CSP:</p>

		<p>Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore</p> <p>Gundega Kuzmina, Informācijas un komunikācijas departamenta direktora vietniece</p> <p>Sanda Rieksta, Komunikācijas daļas sabiedrisko attiecību speciāliste</p>
--	--	---

15:45-16:45	Tikšanās ar galvenajiem lietotājiem – zinātnieku kopiena	<p>Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi</p> <p>Zinātnieki:</p> <p>Latvijas Universitāte Māris Bērziņš, asociētais profesors Zaiga Krišjāne, profesore, dekāne</p> <p>Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskola RISEBA Ilmārs Kreituss, asociētais profesors</p> <p>Rīgas Stradiņa universitātes Statistikas laboratorija Andrejs Ivanovs, Statistikas laboratorijas vadītājs</p> <p>BICEPS (Baltijas Starptautiskais ekonomikas politikas studiju centrs) Anna Zasova, pētniece Nicolas Gavaille, asociētais pētnieks</p> <p>CSP: Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore</p>
16:45-18:00	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komandas diskusija	
Laiks	Tēma	Dalībnieki
5. diena – 2023. gada 24. februāris		
09:00-11:00	Paskaidrojumi, atlikušie vai papildu jautājumi un prioritārās jomas	Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi
11:00-11:15	Kafijas pauze	

11:15-13:00	Tikšanās ar CSP augstāko vadību: secinājumi un ieteikumi	<p>Detalizētās ekspertīzes ekspertu komanda: Visi</p> <p>CSP: Aija Žigure, priekšiece Norberts Tālers, priekšnieka vietnieks Kaspars Misāns, priekšnieka vietnieks Jolanta Minkevica, Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore Ieva Začeste, Juridiskā un pārvaldes organizācijas departamenta direktore Janīna Dišereite, Stratēģiskās plānošanas un resursu vadības departamenta direktore</p>
		<p>Uldis Ainārs, Informācijas un komunikācijas departamenta direktors Baiba Zukula, Sociālās statistikas departamenta direktore Armands Plāte, Lauksaimniecības un vides statistikas departamenta direktors Intars Abražuns, Makroekonomiskās statistikas departamenta direktors Ilze Skujeniece, Uzņēmumu statistikas departamenta direktore Ramona Skakunova, Statistikas datu apstrādes departamenta direktore Ieva Zemeskalna, Eiropas Savienības lietu koordinācijas daļas vadītāja</p>
13:00-14:00	Pusdienas	

B PIELIKUMS – DALĪBNIEKU SARAKSTS

CSP:

Aija Žīgure (priekšiece)
Norberts Tālers (priekšnieka vietnieks)
Kaspars Misāns (priekšnieka vietnieks)
Jolanta Minkevica (Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktore)
Agnese Lasmane (Kvalitātes vadības daļas vadītāja)
Ilze Žoida (Kvalitātes vadības daļas eksperte)
Ieva Začeste (Juridiskā un pārvaldes organizācijas departamenta direktore)
Janīna Dišereite (Stratēģiskās plānošanas un resursu vadības departamenta direktore)
Pāvels Onufrijevs (Informātikas departamenta direktors)
Uldis Ainārs (Informācijas un komunikācijas departamenta direktors)
Baiba Zukula (Sociālās statistikas departamenta direktore)
Armands Plāte (Lauksaimniecības un vides statistikas departamenta direktors)
Intars Abražuns (Makroekonomikas statistikas departamenta direktors)
Ilze Skujeniece (Uzņēmumu statistikas departamenta direktore)
Ramona Skakunova (Statistikas datu apstrādes departamenta direktore)
Ieva Zemeskalna (Eiropas Savienības lietu koordinācijas daļas vadītāja)
Gundega Kuzmina (Informācijas un komunikācijas departamenta direktora vietniece)
Ieva Aināre (Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktora vietniece)
Madars Deaks (Juridiskā un pārvaldes organizācijas departamenta direktora vietnieks)
Jānis Jonikāns (Informācijas drošības vadītājs)
Jaunākais personāls:
Matīss Žuravļevs (Rūpniecības un būvniecības statistikas daļas vadītājs)
Kārlis Bernāns (Darba samaksas statistikas daļas eksperts)
Dmitrijs Medvedevs (Rūpniecības un būvniecības statistikas daļas eksperts)
Egija Biete (Resursu plānošanas, analīzes un koordinācijas daļas projektu vadītāja)
Toms Zaltāns (Statistikas plānošanas un standartizācijas daļas eksperts)
Liliāna Roze (Matemātiskā nodrošinājuma daļas statistikas matemātiķe)
Santa Zaļkalne (Sociālās statistikas datu apkopošanas un analīzes daļas eksperte)
Anna Aļošina (Gada nacionālo kontu daļas eksperte)
Artūrs Luņevs (Izplatīšanas risinājumu daļas programmētājs)

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs:

Intars Čakars (LVĢMC Ķīmisko vielu un bīstamo atkritumu nodaļas vadītājs)
Lauris Siņics (Iekšzemes ūdeņu nodaļas vecākais speciālists), LVĢMC

Slimību profilakses un kontroles centrs:

Jana Lepiksone (Pētniecības un veselības statistikas departamenta direktore), SPKC
Jānis Misiņš (Veselības statistikas nodaļas vadītājs), SPKC

Agroresursu un ekonomikas institūts:

Valda Bratka (Agrobiznesa informācijas un analīzes daļas vadītāja), AREI
Armands Vēveris (eksperts, pētnieks)
Dainis Strumpe (ekonomists/ zinātniskais asistents), AREI

Izglītības un zinātnes ministrija:

Aija Rudmane (Informācijas tehnoloģiju departamenta pakalpojumu vadītāja)
Madara Āžele (Izglītības departamenta eksperte)
Diāna Laipniece (direktora vietniece politikas ieviešanas un monitoringa jomā)

Lauku atbalsta dienests:

Jānis Valģis (Stratēģijas plānošanas un analīzes daļas vadītāja vietnieks)

Aiga Mālere (Stratēģijas un Eiropas Savienības Fondu uzraudzības departamenta direktore)

Lauksaimniecības datu centrs:

Lauris Vēriņš (Datu savākšanas un atlasēs nodaļas vadītājs)

Valsts zemes dienests:

Vents Priedoliņš (Kadastra attīstības vadītājs)

Nacionālais veselības dienests:

Zita Karjuša (Datu pārvaldības un analīzes nodaļas sistēmanalītiķe)

Signe Širova (Datu pārvaldības un analīzes nodaļas vadītāja)

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra:

Evita Česka (Statistikas daļas vadītāja)

Statistikas padome:

Aija Žīgure (Statistikas padomes priekšsēdētāja, CSP priekšniece)

Vladislavs Vesperis (Statistikas padomes loceklis, Pārresoru koordinācijas centra pārstāvis)

Solveiga Siliņa (Statistikas padomes locekle, Labklājības ministrijas pārstāve)

Biruta Sloka (Statistikas padomes locekle, Latvijas Statistiķu asociācijas pārstāve)

Ekonomikas ministrija:

Dace Zīle (Analītikas dienesta vadītāja)

Finanšu ministrija:

Dainis Stikuts (Tautsaimniecības analīzes departamenta direktora vietnieks, Makroekonomikas nodaļas vadītājs)

Labklājības ministrija:

Evija Kūla (Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta direktora vietniece)

Sanita Vasiljeva, (Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta direktore)

Latvijas Banka:

Daiga Gaigala-Ližbovska (Statistikas pārvaldes Statistikas sagatavošanas daļas vadītāja)

SIA "Grupa93":

Jurijs Kondratenko (projektu vadītājs, ekonomists)

AS "RB Rail":

Ģirts Bramans (stratēģisko ieinteresēto pušu vadītājs)

Latvijas Darba devēju konfederācija:

Jānis Hermanis (finanšu un nodokļu eksperts)

Latvijas Pašvaldību savienība:

Jānis Upenieks (sistēmu analītiķis)

Māris Pūķis (vecākais padomnieks)

Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības asociācija:

Toms Grīnfelds (valdes priekšsēdētājs)

Mediji:

Inguna Ukenābele (Nacionālā informācijas aģentūra LETA)

Jānis Goldbergs (Diena Business)

Juris Paiders (Dienas Business)

Olafs Zvejnieks (Latvijas Avīze)

Mike Collier (LSM, Latvijas sabiedriskie mediji)

Latvijas Universitāte:

Māris Bērziņš (asociētais profesors)

Zaiga Krišjāne (profesore, dekāne)

Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskola RISEBA:

Ilmārs Kreituss (asociētais profesors)

Rīgas Stradiņa universitātes Statistikas laboratorija:

Andrejs Ivanovs (Statistikas laboratorijas vadītājs)

BICEPS (Baltijas Starptautiskais ekonomikas politikas studiju centrs):

Anna Zasova (pētniece)

Nicolas Gavaille (asociētais pētnieks)